

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 14 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1913

ΑΡΙΘΜΟΣ 516

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΙΜ. Μαρίνα Κοτοπούλη.
- Γ. Για την ιστορία.
- Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ. Ο Έξαιδευτικός Όμιλος.
- Ε. Κ. Κι άλλος για τον Όμιλο.
- Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ο Γιώργος ο Ράμπιας.
- ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Το πολέμιον.
- ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ. Μια όμιλία.
- ΑΥΛΟΣ ΠΟΛΛΑΒΡΟΣ. Γύρω στην κατάσταση.
- Α. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οι απόγονοι (συνέχεια).
- ΗΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Καταραμένο βόλι.
- Η. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ. Ιταλές νύκτες.
- ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — ΟΤΙ ΘΕΑΕΤΕ. ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ Ο ΡΑΜΠΙΑΣ

Ο Γιώργος ο Ράμπιας ο Εύζωνας,
Πού λαγοῦτα βιάζει στο χωριό του,
Του μιλᾶς καὶ σὲ βλέπει κατὰματα.
Μὰ ἄλλοῦ τὴν αἰάσει τὸ μυαλό του.

Κ' οἱ ἄλλοι οἱ Εὐζῶνοι τοῦ Λόχου του
Τὸν ζουτὸ τὸ Γιώργο γελῶνε,
Μὰ αὐτὸς τὸ χωριὸ συλλογίζεται
Καὶ λαγοῦτα στ' αὐτιά του λαλοῦνε....

Ο Λόγος τοῦ Ράμπια στὰ Γιάννενα
Πρῶτος-πρῶτος νὰ μπῆ πολεμᾷει.
Σὰ λιοντάρι ὁ Γιώργος μας ὀρνεταί.
Καὶ χωριὸ καὶ λαγοῦτο ξεχνᾷει.

Δὲς τὰ μάτια του σπύδες πετούσανε,
Στὸ ντουφέκι τὴ λόγχη καρφώνει.
Μὰ νά, κάτω στὸ χῶμα ξαπλώνεται
Καὶ τὰ χέρια στὸ στήθος σταυρώνει...

Αὐτὸ παιδιὰ τὸ Γιώργο σηκώνουνε,
Μὰ τοῦ Γιώργου τὰ χεῖλα γελῶνε—
Μαζουὰ τὸ χωριὸ συλλογίζεται
Καὶ στ' αὐτιά λαγοῦτα λαλοῦνε.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

Ἵστερ' ἀπὸ δυὸ πολέμους, Ἵστερ' ἀπὸ τῶσες
θυσίες αἱματερές καὶ λογῆς ἄλλες τοῦ Ἑλληνικοῦ
Κράτους καὶ πολὺ πεισιότερο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθ-
νους, κ' Ἵστερ' ἀπὸ διπλὴ εἰρήνη, Βουλγαροεστιανὴ
καὶ Ἀθηνεὶκη, ἀκόμη δὲν ἀποχτήσαμε τὸ δικαίω-
μα οἱ Ἑλληνες νὰ ἡσυχάσουμε, νὰ μὴν πονοῦμε
ἐθνικᾶ, νὰ κυττάξουμε ἀπερίσπαστα πῶς θὰ προ-
κόψουμε καὶ πῶς θὰ ζήσουμε τὴν ἡποχτή ἀνώτερη
ἐθνικὴ ζωὴ. Καὶ τὸ χειρότερο, δὲν ἀποχτήσαμε ἀ-
κόμη τὸ δικαίωμα νὰ μὴν πονοῦμε τοῦλάχιστο ὡς
ἄνθρωποι, ἔχ. πᾶς ὡς Ἑλληνες, ἀπὸ δὲν πάψαμε
νάντικρύζουμε τὴν ὀργανωμένη, κκορογία ἐνάντια
σὲ ἑμοιοὺς μας, σὲ γείτονες στενά μαζί μας συνδε-
μένους, σ' ἀνθρώπους τέλους πάντων. Τί τραγικὸ
ἔθνος ποῦμαστε ἀλήθεια! Πολέμησαν κ' οἱ Σέρροι
καὶ ὑπέφεραν, ἀλλὰ τέλος ἱκανοποιήθηκαν μὲ τὸ
παραπάνον, ἐπρόστεσαν στὸ κράτος τους καὶ μέρη
ποῦ δὲν τοὺς ἀνήκανε καὶ τῶρα κυττάζουν πῶς νὰ
τὰ χωνέψουν. Κάτου ἀπὸ βάρβαρη διαίτηση, Σέρροι
δὲ μείνανε, καὶ γι' αὐτὸ τὸ Σερρικὸ Κράτος δὲν
ἔχει στὸ ἔξῃς νὰ ἐμποδιστῇ, σὴν ἐσωτερικὴ του
πρόοδο ἀπὸ φροντίδες γιὰ ὑπόδουλους, γιατί τὰ ἐ-
κατομμύρια τῶν Σέρρων ποῦ εἶναι σὴν Ἀουστρία
δὲν μποροῦν νὰ λογαριαστοῦν ὑπόδουλοι σὰν κείνους
ποῦταν σὴν Τουρκία εἶναι πολιτισμένη ἢ Ἀουστρια-
κὴ διαίτηση, μ' ἔλο ποῦ εἶνε μισημένη ἀπ' τοὺς
Σέρρους. Τὸ ἴδιο κ' οἱ Ρουμάνοι, ποῦ πῆσαν μερ-
δικὰ μὲ χώρα εὐρύχωρη καὶ ἔχ. δικαιωματικὰ δική
τους, καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ χάσουν ἓνα στρατιώτη,
οὔτε πρὶν τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους εἶχαν πολλοὺς
λόγους οὔτε καὶ τῶρα κ' Ἵστερα θᾶχουν γιὰ νὰ πονοῦν
γιὰ ὅσους ἑμέθενους των περιλαβαίνουν τὰ με-
γάλα γειτονικά τους Κράτη. Οἱ Βούργαροι πάλι κ'
οἱ Τούρκοι, ἂν δυστύχησαν, ἢ μεγάλη τους δυστυ-
χία εἶναι πῶς οἱ πρῶτοι κατὰχτησαν καὶ τυραννοῦν
λιγώτερες Ἑλληνικὲς χώρες παρ' ὅσες θάπαιρναν,
ἂν εἶταν πρὶν ἀνθρωπισμένοι, κ' οἱ δεῦτεροι διατή-
ρησαν λιγώτερες ἀπ' ὅσες ξένης γι' αὐτοὺς εἶχαν
κάτου ἀπ' τὴ βάρβαρη κυριαρχία τους. Ἐμεῖς ὁ-
μως; Ἐμεῖς βλέπουμε καὶ τῶρ' ἀκόμη, Ἵστερ' ἀπὸ
τῶσες νίκαις καὶ συνθήκας, μαρτύρια καὶ διωγμοὺς

Ἑλλήνων στὴ Δυτικὴ Θράκη, τὰ ἴδια στὴν Ἀνατολική, τὰ ἴδια στὴ Μικρὴ Ἀσία. Καὶ βλέπουμε ὅτι τῆσιμα, τὰ καταραμένα Εὐρωπαϊκά συμφέροντα, συμφέροντα ἔχει τῶν λαῶν, ἀλλὰ τῶν κεφαλαίων, πάντα ἀντίθετα βρίσκονται, εἴταν πρόκειται γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση, γιὰ τὴν ἀπόδοση στὸν ἑαυτὸ τους, γιὰ τὴν ἰσυχία τυραννημένων καὶ βασιανισμένων Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν καὶ χωρῶν. Τῆ βόρεια Ἡπειρο δὲν κάνει νὰ τὴν πάρουμε, γιὰτι γινόμαστο ἐπίφοβοι στὴν Ἰταλία. Τὰ Αὐδεκάνησα, πρέπει κατὰ τὴ συνθήκη τῆς Λοζάνης νὰ δοθοῦνε πίσω στὴν Τουρκιά, ἂν οἱ ἄλλοι λόκοι δὲν ἐπιτρέψουν στὴν Ἰταλικὴ λύκισσα νὰ φωλιάσῃ αὐτοῦ γιὰ καλὰ. Τῆ Χίο καὶ τῆ Μιτυλήνη δύσκολο νὰ τὴς ἀναγνωρίσουνε Ἑλληνικὲς, γιὰτ' εἶναι πολὺ κοντὰ στὴ Μικρὴ Ἀσία. Τῆ Νίμπρο καὶ τὴν Τένεδο πρέπει νὰ τὴς ξαναπάρῃ ἡ Τουρκιά, γιὰ νὰ μπορῇ, λέει, νὰ «περιφρουρήσῃ» τὰ Στενά. Ὡς τώρα, καθὼς φαίνεται, δὲν τὰ περιφρουροῦσε καὶ θὰ τὰ περιφρουρήσῃ τώρα κ' ὕστερα. Καὶ τ' Ἁγιονόρος πρέπει νὰ γίνῃ δέσθην Δημοκρατία, δὲν ξέρουμε γιὰτι. Μ' αὐτὲς τὴς ἐξωτερικὲς ἐναντιότητες ἔχουμε νὰ παλαίψουμε ἀπὸ τὴ μιά. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι τόση ἡ ἐσωτερικὴ ἐργασία, τόσες οἱ ἀνοιχτὲς πληγὲς ποὺ χρειάζεται διχως ἀναβολὴ νὰ γιαιτρετοῦν, τόσες οἱ ἀνάγκες ποὺ πρέπει ἄμεσα νὰ θεραπευτοῦν, τόσα τὰ χάλια μας καὶ οἱ ἐλλείψεις, ὥστε χρειάζεται μιὰ Κυβέρνηση Τιτανικὴ, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ βρῇ καὶ ἐκταρμύση τὰ μέσα ποὺ θὰ φέρονε τὴν ποθητὴ ἐσωτερικὴ κατάσταση, ἔστω καὶ στὸν κατώτερο ὑποφερτὸ βαθμὸ.

Κι ὅτι ἡ τωρινὴ ἐσωτερικὴ κατάσταση, ἔχει πιά στίς κακοδιοικήτες καὶ ρημιασμένες νέες ἐπαρχίες μας, ἀλλὰ στίς παλιὰς, κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ ὑποφερτὴ, δὲ θέμε ἄλλη ἀπόδειξη ἀπὸ τὸ ὅτι κι ὁ Μπενάκης ἀκόμη τὸ κατάλαβε καὶ πόνεσε, γιὰτι τὸ αὐτοκίνητό του, λέει, ἔκανε σαράντα λεπτὰ τῆς ὥρας γιὰ νὰ πάῃ στὸν Πειραιά. Ἄς φανταστοῦμε, ἂν ποιοῦν ἔσοι δὲν εἶναι Μπενάκηδες καὶ δὲν πᾶνε μ' αὐτοκίνητο, ἀλλὰ μὲ τὰ πόδια. Καὶ μὴ μοῦ πῆ κανεὶς ὅτι δὲν τὴν ἐνοῦθε τὴν κατάσταση ὁ πολὺς λαός, ἔσα ἔσα γιὰτι δὲν ἔμαθε νὰ ζῆ σὰν τὸν Μπενάκη; δυστυχῶς ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ ζωὴ τῆς κι ὁ πολιτισμὸς τῆς ἔγιναν πολὺ γνωστὰ καὶ συνειθισμένα σὲ μεγάλο μέρος τοῦ λαοῦ μας καὶ γι αὐτὸ ἑκατοντάδες χιλιάδες δὲν τοῦς κρατεῖ πειρὴ ἡ Ἑλλάδα, κι αὐτοὶ παρασύρουν καὶ θὰ παρασύρουν κι ἄλλες ἑκατοντάδες χιλιάδες ἔσο ἡ κατάσταση μένει ἡ ἴδια. Καὶ τώρα ὕστερ' ἀπὸ τοῦς πολέμους μας καὶ τὴν οικονομικὴ ἐξάντληση ποὺ ὑπόφερε ὁ ἑλληνικὸς κόσμος, ποῖος ξέρει τί φοβερὴ ἔξοδο ἔτοι-

μάζεται πάλι γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, ἂ δὲν μπορέσουμε μὲ κάπ.α μέσα νὰ τὴ μετριάσουμε.

Τὶ λοιπὸν νὰ πρωτοκάνῃ καὶ νὰ πρωτοφροντίσῃ ἡ Κυβέρνηση, τὰ ἐξωτερικὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἢ γιὰ τὴς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες νὰ νοιαστῇ;

Ἡ Κυβέρνηση καὶ τὰ δύο πρέπει νὰ κάνῃ, ἂν θέλει ἔχει νὰ λέγεται μονάχα, μὰ καὶ νᾶναι Κυβέρνηση σ' αὐτὲς τὴς δύσκολες περιστάσεις ποὺ περνοῦμε. Μὲ τὸ ἓνα χέρι τῆς—εἶπαμε, τὸ χέρι αὐτὸ πρέπει νᾶναι Τιτανικὸ, κι ἂν δὲν εἶναι, νὰ γίνῃ—πρέπει νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴν ἀποτροπὴ ἐθνικῶν ἀκρωτηριασμῶν, καὶ μὲ τᾶλλο γιὰ τὴς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες. Τὸνα τῆς μάτι—ἔτσι τὸ φέρνει ὁ λόγος, γιὰτι ἔχει ἓνα, ἀλλὰ καὶ τέσσερα μάτια εἶναι λίγα—νὰ τῶχη πρέπει γυρισμένο πρὸς τὰ σύνορά μας καὶ τὰ ἔξω, καὶ τᾶλλο πρὸς τὰ μέσα.

Ὅσο γιὰ τὴς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες, τονίσαμε σὲ προηγούμενο φύλλο τοῦ «Νουμά» καὶ τὸ ξανατονίζουμε ὅτι τὸ πρῶτο ποὺ χρειάζεται εἶναι νὰ ἐξαλαφρωθῇ οικονομικὰ ὁ λαός, νὰ καλύτερέψῃ ἡ ζῆση του, νὰ γίνῃ πειρὸ ἀνθρωπινὴ. Ἄραγε τὸ νοῦθε: ἀρκετὰ αὐτὸ ἡ Κυβέρνηση κι ἀραγε ἔχει τὸ κουράγιο νὰ προτείνῃ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἐφαρμόσῃ ἕλα κείνα ποὺ θὰ συντελέσουνε γι αὐτόνε τὸ σκοπὸ; Ρωτᾶμε, γιὰτι καμμιά ἐνέργεια σχετικὴ, καμμιά βιασύνῃ, καμμιά κίνηση, δὲ βλέπουμε. Κ' ἔπειτα τί κάνει, τί ἐνεργεῖ γιὰ τὴ διοικητικὴ ἀφομοίωση τῶν νέων ἐπαρχιῶν μας καὶ τὴν καλοδιοίκησή τους καὶ τί σκέφτεται γιὰ τὴν προσάρτηση; Κι ἂν νομίζει ὅτι τὴν προσάρτηση τούτων ἢ κείνων μᾶς τὴ δύσκολοῦναι ἢ ἀμφισβήτησῃ ὠρισμένων μερῶν, δὲν ὑπάρχουν ἀραγε πολλὰ πράματα, ἔπου μποροῦν νὰ ἀφομοιωθοῦν στίς νέες χῶρες, διχως νὰ γίνῃ ἡ ἐπίσημη προσάρτησή τους, κ' ἔχουν μελετηθῇ ἀρκετὰ καὶ γερικὰ ὁ πλοῦτος τους κι ὁ πληθυσμὸς τους, κ' οἱ ἀνάγκες καὶ ἐλλείψεις τους κ' οἱ πόροι ποὺ μποροῦν νὰ δώσουν στὸ δημόσιο ταμεῖο, εἴταν θὰ γίνῃ, ποὺ καὶ γρήγορα πρέπει νὰ γίνῃ, ἡ φορολογικὴ τους ἀφομοίωση, μὲ νέα ὅμως καὶ τὴν προεπούμενη φορολογία, ἔγιναν οἱ μελέτες αὐτὲς ὅλες, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ συνταχτῇ ἀνάλογα ὁ προϋπολογισμὸς ἀλάκαρου τοῦ Κράτους μὲ βεβαιότητα κι ἀσφάλεια; Ὡς πότε θὰ βασιτάῃ ἡ προσωρινότητα, ἡ διαφορά, ὁ χωρισμὸς γι' αὐτὲς τὴς χῶρες καὶ οἱ μεγάλες—ἢ δὲν εἶν' ἔτσι;—ἀπολαυῆς τῶν οικονομικῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων μαζί μὲ τὴν ἀκαταλληλότητά τους ἢ τὴν ἐλότελη ἀχρηστία καὶ τὰ τόσα ἄλλα παρατραγουδά; Πήραμε μισὴ Μακεδονία—οὔτε μι-

σή—και δὲν ξέρουμε τὸ τί θὰ κάνουμε μήπως; Ἄμ τι θὰ γινότανε, ἂν πηγαίναμε κ' ἴσαμε τὴν Πόλη;

Καὶ ἡ προσάρτηση ἀκόμη, τοῦλάχιστο τῆς Μακεδονίας, δὲν μπορεῖ ἄραγε νὰ βρεθῆ τρόπος γιὰ νὰ γίνῃ μὲ κάποια ἐπιφύλαξη ὅσο γιὰ τὸν ἐξακριβωμένο καθορισμὸ τῶν βρειτοδικῶν συνόρων, ποὺ νάφνεται γιὰ κατοπινώτερο Αἰάταγμα; Κ' ἐδῶ πάνου ἄς ρωτήσουμε κιόλας, τί σημαίνει τ' ὅτι τὴν Κορυτσά ἢ Κυβέρνηση μιὰ τὴν κολλάει στὴ Μακεδονία καὶ μιὰ στὴν Ἑπειρο; Εἶναι ἄραγε αὐτὸ ἐξωτερικεῖση τῶν δυσκολιῶν ποὺ αἰστάνεται σ' αὐτὸ τὸ σημείο, κ' ἂν εἶναι, πρέπει νὰ γίνεταί ἡ τέτα ἐξωτερικεῖση; Ἀὐτὸν πρέπει ἡ Κυβέρνηση τὸ κάθε τι ποὺ κατέχουμε νὰ παρουσιάζεται ὅτι λογαριάζεται γιὰ ὄργανικὸ καὶ ἀναπόσπαστο κομμάτι τοῦ συνόλου καὶ δὲν ἔχει ἀμφιβολία γιὰ τὴ θέση ποὺ τοῦ ἀνήκει; Κι ἄς ρωτήσουμε ἀκόμη: Τοῦλάχιστο τὰ μὲ τὴ Σερβία καὶ τὴ Βουλγαρία σύνορά μας καθωρίστηκαν πέρα καὶ πέρα; Κι ἂν ὄχι, πότε θὰ καθοριστοῦν; Πόσα, πόσα ρωτήματα καὶ πόσα ζητήματα! Τὴ δικαιώνουμε ἀπ' τὴ μιὰ τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν κόραση, καὶ γιὰ τὸν Ἰλιγγό ἴσως, ποὺ αἰστάνεται μπροστὰ στὸν ὄγκο τῆς ἐργασίας καὶ μπρὸς στὶς δυσκολίες τοῦ δίνομε δικίο τοῦ Βενιζέλου, ποὺ χρειάζεται, λέει, δυὸ χρόνια ὕπνο γιὰ νὰ ξέκουραστῆ, ἀλλὰ καὶ τονίζοντας τὴν ὑπέρτατη ἀνάγκη ἐργασίας τὸν παρακαλοῦμε, ἀφοῦ δὲ βλέπουμε κείνους ποὺ θὰ τὸν ἀντικαταστήσουν, νὰ ἠλεκτριστῆ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀνάγκη, νὰ μὴν ἀπελπιστῆ καὶ μπρὸς στὴν ἐρημία τῶν κατάλληλων γιὰ τὸ κάθε τι ἀνθρώπων, τοῦ τάζουμε κι ἄγιο Λευτέρη νὰ τὸν κηρύξουμε, φτάνει νὰναθάλλῃ τὸν ὕπνο του καὶ, ἀφοῦ τώρα περὶ ἱκανοποίησε καὶ τὸν καῦμό του μὲ τὴν Κρήτη, φιλήθηκα καὶ μὲ τοὺς φίλους του, νὰ δῆ τί γίνεταί μπροστὰ του καὶ πέρα πάνου, τί πρέπει ἄμεσα νὰ γίνῃ!

Ἐργασία λοιπόν, ἐργασία χρειάζεται γιὰ τὰ ἐσωτερικά μας πράγματα. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο, εἶπαμε, χρειάζεται, ἐργασία, μαζὶ καὶ προσοχὴ πολλή, καὶ γιὰ τίς ἀπ' ἑξῶ ἐνέργειες κ' ἐπιβουλές ἐναντία στὸ νέο Κράτος μας καὶ γενικὰ στὸ ἔθνος. Τὶ ἐργασία; Ἀὐτὸ λέμε βέβαια νὰ κάνουμε πόλεμο, ὅταν ὅλη ἡ Εὐρώπη εἶναι σὲ κάποιο ζήτημα ἐναντιὰ μας. Οὐτ' ἐννοοῦμε ἐργασία μόνον τὸ νὰ ἐτοιμάσουμε στρατὸ δυνατό καὶ στόλο. Ἀπαραίτητο βέβαια αὐτό, γιὰ νὰ ἔχῃ κάποια σημασία ὁ λόγος μας γιὰ τὸ κάθε ζήτημα. Καὶ τώρα εἰδικά, ἂν ἡ Τουρκία πρόκειται νὰ δυναμώσῃ τὸ ναυτικὸ τῆς, χρέος ἔχει ἡ Κυβέρνη-

σίς μας νὰ κάνῃ ὅτι εἶναι δυνατό γιὰ νὰ μὴ μείνουμε πίσω. Ἀλλὰ ἐργασία ἐδῶ, τώρα σ' αὐτὲς τίς περιστάσεις, ἐννοοῦμε μιὰν ἔξια διπλωματικὴ ἐκστρατεία, ἐννοοῦμε τὴν κατάλληλη γλώσσα ἀπὸ μέρους μας σὲ κάθε πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης. Καὶ ναὶ μὲν δὲν ἔχουμε ἀμφιβολία ὅτι ἐνεργεῖ ἡ Κυβέρνηση κι ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριά, ἀλλὰ σάμπως χαλαρὴ κι ὀκνή νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, ποὺ τὰ σημάδια τῆς δὲ διακρίνονται διόλου, σάμπως νάναὶ καταπεισμένη ἀπὸ πρὶν γιὰ τὴν ἀποτυχία τῆς, σὰ νὰ μὴ βρεῖσκῃ ἀρκετὰ πατήματα, σὰ νὰπελπίστηκε καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ποὺ νὰ στηριχθῆ, μάλιστα γιὰ τὸ Ἑπειρωτικὸ ζήτημα εἰδικά. Ὅμως γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲ νομίζουμε πὼς πρέπει νὰ κρεμάσουμε ὅλες μας τίς ἐλπίδες μόνον στὴν ἄμυνα τοῦ Ἑπειρωτικοῦ λαοῦ. Βέβαια ἡ ἄμυνα αὐτὴ μᾶς δίνει τὴ δυνατότερη ἐλπίδα ὅτι θὰ ξεφύγῃ ἡ Ἑπειρο τὸν κίντυνο νὰ πέσῃ στὸ στόμα τῶν λύκων, ἀλλ' ἄραγε ἡ διπλωματία μας, προτοῦ φτάσῃ στὴν ἀπελπισία, πολέμησε ὅπως κι ὅσο ἔπρεπε καὶ ἄραγε δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰγωνίζεται;

Γιὰ ποῖο λόγο τάχα, ὅταν ρωτήθηκα ἡ Κυβέρνησή μας ἐμπιστευτικὰ ἀπ' τὴ Γαλλία νὰ τῆς φανερώσῃ, ὡς ποῦ σημείο σὲ ἀπόλυτη ἀνάγκη μπορεῖ νὰ υποχωρήσῃ, ἀπάντησε ὅπως ἀπάντησε, ἀντὶς νὰ δεῖξῃ καὶ νὰ τονίσῃ ὅτι δὲν κάνει διάκριση μεταξὺ Ἀστικῆ π. χ. καὶ Κορυτσά ἢ Χειμάρρα, κι ὅπως μπορεῖ νὰναγκασθῆ ἀπὸ ἀνώτερη βία νὰ παραδώσῃ, νὰφήσῃ δηλ., τὴν Ἀστικὴ, τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ πάθῃ καὶ γιὰ ὅποιον ἄλλο μέρος ποὺ κατέχουμε, ὅτι ἔμως σὲ συνείδησιν δὲν μπορεῖ νὰῤῥῃ, γιὰτὶ ὅλα τὰ χεὶ τὸ ἴδιο Ἑλληνικά; Κ' ἔπειτα αὐτὰ τὰ διαβολοσυμφέροντα τῆς Εὐρώπης, ποὺ ὅλο ἀντίθετα βρίσκονται μὲ τὰ δικὰ μας, δὲν ἔχουν ἢ δὲν μποροῦν ἄραγε νὰ λάβουν κι ἄλλες ὄψεις, ἀπ' ὅπου μποροῦν νὰ βρεθοῦν σύμφωνα; Στὴν Ἀουστρία ἐτονίσαμε ὅσο ἔπρεπε ὅτι ἡμάστε ὅσο παίρνει φίλοι κ' ὑποστηρικτὲς τοῦ Ἀρβανίτικου Κράτους, ὅταν δὲν συσσωματώσουμε σ' αὐτὸ Ἑλληνικοὺς πληθυσμούς; Στὴν Ἰταλία δώσαμε νὰ καταλάβῃ ὅτι, ὅταν τυχὸν γίνῃ τὸ θέλημά τῆς κι ἀντικρούσουμε μιὰ μέρα τὸν κίντυνο νὰ δοῦμε τοὺς Ἰταλοὺς στὴ Βόρεια Ἑπειρο, ἐμεῖς θὰ προτιμήσουμε καὶ θὰ πολεμήσουμε, ἀφοῦ ἔτσι μᾶς ἀναγκάζει, νὰ πέσῃ κάλλιο στῆς Ἀουστρίας τὰ χέρια; Καὶ τὸ πάτημα ποὺ βρέθηκε ἡ «Ν. Ἡμέρα», τότες μόνον νὰ δεχτοῦμε νὰποσυρθῆ ἡ Ἑλλ. στρατός, ὅταν συμφωνηθῆ ὅτι θὰ μείνῃ ἀνοχύρωτη γι' ἀσφάλειά μας ἡ Ἑπειρωτικὴ παραλία, ὅπως ἐμεῖς ἔχουμε τὴν Κέρκυρα, τὸ σημεῖωσε ἡ διπλωματία μας; Καὶ γιὰτὶ αὐτὴ ἡ διπλωματία μας νὰ μὴ συσχετίσῃ τὸ Ἑπειρωτικὸ ζήτημα μὲ ἐλόκληρο γε-

νικά τὸ Ἑλληνικὸ ζήτημα καὶ νὰ μὴν προβάλλῃ τὰκόλουθα ; : Ἔσεῖς, κύριοι Ἑυρωπαῖοι, ποὺ ἐνδιαφέρνεστε νὰ μὴν ἀδικηθοῦν οἱ Ἀρβανίτες καὶ μοῦ ζητᾶτε ἐγγύηση γιὰ τὶς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματα τῶν Μουσουλμάνων στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, καὶ μεσιτεύετε γιὰ τοὺς κακούργους Βουργάρους κομιτατζήδες ποὺ κρατοῦμε στὶς φυλακὲς μας κ' ἔχετε τὴν ἔννοια νὰσφαλιστοῦν γιὰ τὴν Τουρκία τὰ στενὰ καὶ νὰ μὴ κιντυνεύῃ ἡ Μικρὴ Ἀσία καὶ νὰ ἐχτελεστοῦν οἱ ἔροι τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης, πῶς δὲν ἀναγνωρίζετε ὅτι εἶν' ἄνθρωποι κ' οἱ Ἕλληνες καὶ δὲ διαμαρτύρεστε καὶ δὲ μεσιτεύετε, ὅταν σφάζονται καὶ γομνώνονται καὶ διώχονται, πῶς δὲν ἀναγκάζετε Βουργαρία καὶ Τουρκία νὰ πάθουν τὸ διωγμὸ καὶ δὲν τοὺς δίνετε νὰ καταλάβουν ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ σέβονται τὴν ἐθνικὴ ὑπαρξὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰτὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες πῆραν τοὺς τόπους ποὺ κυριαρχοῦν, κ' οἱ Ἕλληνες δὲν πρέπει, εἶναι τρομερὰ ἀδικο, νὰ διώχονται ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς των τόπους οὔτε μποροῦν νὰ γίνουν Βούργαροι καὶ Τούρκοι ; Κ' ἐσεῖς ποὺ βλέπετε τοὺς Ἀρβανίτες τῆς Βόρειας Ἡπείρου, χωρὶς ἕμως νὰ θέτε νὰ καταλάβετε ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀρβανίτες εἶναι πολὺ **συγγενικότεροι** μ' ἡμᾶς παρὰ μὲ τοὺς Γκέγκηδες, ὅτι Ἕλληνες καὶ Ἀρβανίτες εἶναι ζυμωμένοι τῶρα μαζὶ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἀπὸ τὴν Κορυτσά ὡς τὸ Μεσολόγγι κατοικεῖ ἓνας λαός, ἴδιος καὶ μονοκόμματος, πῶς δὲ λογαριάζετε τὸν καθαρὸ Ἑλληνικὸ πληθυσμὸ τῶν νησιῶν καὶ ἐμποδίζετε τὴν ἑνωσὴν του; Ποιὰ εἶν' αὐτὰ τὰ συμφέροντά σας ἐπὶ τέλους, ποὺ δὲ μποροῦνε νὰ συνταξιαστοῦν μὲ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν Ἑλλήνων, μὲ μιὰ Ἑλλάδα, μεγάλη, ἔστω καὶ θυματὴ, ἀλλὰ εἰρηνικὴ ; Τὰ συμφέροντά σας αὐτὰ δὲν ἔχουνε ἀνάγκη τὴν εἰρήνην ; Καὶ ἡ Ἑλλάδα τὴν εἰρήνην θέλει, μακρόχρονη εἰρήνην, γιὰ νὰ εὐτυχήσῃ καὶ νὰ πολιτιστῇ ὡς τὸ βαθμὸ ποὺ πρέπει, ἀλλὰ πῶς νὰ συχᾶσῃ, ὅταν στὸ Βουργάρικο καὶ στὸ Τούρκικο Κράτος σφάζεται ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ξολοθρεύεται ; Γιατὶ δὲ βλέπετε τὸ δίκιο ποὺ φωνάζει ; Τὸ χρέος σας εἶναι ὄχι νὰ ζητᾶτε νὰ παραδώσουμε ἡμεροὺς πληθυσμῶς δικούς μας στοὺς Γκέγκηδες μαχαιράδες καὶ κατσικοκλέφτες ἢ νὰ ζητᾶτε νὰσφαλίσετε τὸ δολοφονικὸ Τούρκικο καὶ Βουργάρικο Κράτος, ἀλλὰ νὰ φροντίσετε νὰ γίνουνε πολιτισμένα αὐτὰ τὰ κράτη, νὰσφαλίστε μὲ συνθήκες τῆ ζωῆ καὶ τὴν ἐθνικὴ ὑπαρξὴ καὶ τὴν ἰσονομίαν γιὰ τοὺς Ἕλληνες σ' αὐτὰ, καὶ τότε, σας βεβαιώνουμε πῶς ἡ Ἑλλάδα δὲ θὰ ζητᾶ νὰ μισράσῃ τίποτα μ' αὐτὰ, ὅπως καὶ τῆς Ἀρβανιτικῆς θάμαστε οἱ καλύτεροι φίλοι, ὅταν πρὶν τῆ φροντίδα γιὰ τὸ μεγαλύτερῳ τῆς λάθετε τῆ φροντίδα γιὰ τὸν ἔξανθρω-

πισμὸ τῆς γιὰτὶ, μὴ φοβούσαστε, ἔχει ἀρκετοὺς πόρους ἢ Ἀρβανιτικὰ νὰ ζήσῃ, ὅταν οἱ Ἀρβανίτες μάθουν νὰ ἐργάζονται καὶ ξεμάθουνε νὰ κλέβουν.

Καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, ἀφοῦ καὶ καλὰ τὸ βάλατε πείσμα νὰ φανῆτε εὐχάριστοι στοὺς Ἀρβανίτες καὶ τοὺς Τούρκους — ἄς τὸ πιστέψουμε πῶς εἶναι κ' ἔτσι —, δεχόμεστε νὰ παραχωρήσουμε ὄχι χῶρες, ἀλλὰ οἰκονομικὰ πλεονεχτήματα στὴ γειτονικὴ μας Ἀρβανιτικὴ καὶ ἄλλα προνόμια γιὰ τοὺς πολίτες τῆς ποὺ θὰ ζοῦν στὸ Κράτος μας, δεχόμεστε στὴ Νίμπρο καὶ τὴν Τένεδο ὄχι νὰ δισοικῇ, ἀλλὰ νὰ ἐπιβλέπῃ μόνο ἡ Τουρκία γι' ἀσφάλειά τῆς, δεχόμεστε γιὰ τὰ Δωδεκάνησα νὰ τᾶχομε κατὰ τὸ σύστημα τῆς Ἀνατ. Ρουμελίας, μὲ ὀνομαστικὴν δηλ. κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας, γιὰ νὰ ἰκανοποιηθῇ ἡ ψωροφιλοτιμία τῆς, σὰς κάνουμε ὕλες αὐτῆς τὶς χάρες, δεχόμεστε, ἂν θέτε, καὶ Ρωσσοὶδες γκουβερνάντες, κυβερνήτες δηλ., γιὰ τὸ Ἁγιόνόρος, ὄχι ἕμως κυβερνήτες, **ἀλλὰ ἐξασφαλίστε τοὺς δημοθνοὺς μας πρῶτα** στὴν Τουρκίαν, ἐπίσης καὶ στὴν Βουργαρίαν, γιὰ νὰχῆ ἡσυχον κεφάλι ἢ Ἑλλάδα κ' ἡσυχον καρδιά καὶ νὰ μπορῇ σ' ἀντάλλαγμα γιὰ ὕλες αὐτῆς τὶς θυσίας τοῦλάχιστο νὰ μὴ σκέφτεται πολέμους καὶ νὰ μὴν πονᾷ.

Αὐτὰ γιὰτὶ νὰ μὴν ἀντιτάξουμε καὶ νὰ μὴν τὰ προβάλλουμε ἐλαένα χωρὶς νὰ κουραζοῦμαστε καὶ μὲ τὸν προπεύμενον τόνον, δηλ. μὲ τοὺς λόγια, ἂν εἶναι ἀναπόφευγον νὰ ὑποχωρήσουμε σὲ μερικὰ σημεῖα, τοῦλάχιστο γιὰτὶ νὰ μὴ θέσουμε ὡς ἔρο γιὰ τὴν ὑποχώρησίν μας νὰ μᾶς ἐγγυηθοῦνε πρῶτα οὐσιαστικὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὅπου χρειάζεται ; Τὸ ἔξερουμε πῶς τὰ δίκια μας δὲν εἶναι ἀγνωστα στὴν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ νυμίζουμε πῶς ἔχει χρέος τὸ ἀρνί, πρὶν φραγοθῇ ἀπὸ τὸ λύκο, νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ σωθῇ μὲ τὴ λογικὴ καὶ λογικὴ παρουσιασμένη ἀπὸ διάφορες ἔψεις καὶ μὲ διαφορετικοὺς τρόπους καὶ ὑπόδειξεις. Ἐπειτα, ἀφοῦ καὶ αὐτῆς κοτζᾶμ Δυνάμεις, δὲ μᾶς λένε ὡμὰ καὶ καθαρὰ τὸ τί θένε, παρὰ βρίσκουμε προσφάσεις κ' αἰτιολογίες, εἶναι φανερό πῶς δὲν μποροῦν παρὰ νὰ φυλάξουν τὰ προσήματα καὶ νὰ συζητήσουνε — ἄς μὴ μᾶς δέχονται στὴν Πρεσβευτικὴ. Ὅταν ὅμως μᾶς ἀνακοινώνονται ἀποφάσεις, ἄς ἀντιτάσσουμε ἕτι μποροῦμε—τὶς εὐλογώτατες ἐπιφυλάξεις καὶ ἀντιλογίας καὶ τὶς δίκιες ἀπαιτήσεις μας, ὡς ποὺ ἢ νὰ πιτύχομε πολὺ ἢ λίγο ἢ νὰ τὶς ἀναγκάσουμε νὰ μιλήσουν καθαρὰ τῆ γλώσσα τοῦ λύκου, ποὺ καὶ αὐτὸ θᾶναι κέρδος γιὰ μᾶς, γιὰτὶ θὰ καταλάβουνε οἱ Εὐρωπεῖκοι λαοὶ—καὶ ἄς φροντίσουμε πλατεῖα νὰ τὸ καταλάβουν —ποιοῦ εἴδους δικαιοσύνη ἐπιβάλλουν οἱ Κυβερνήσεις τους.

Τέτια πάνω κάτω έννοοῦμε τὴ διπλωματικὴ ἐκστρατεία ποῦπαμε, τὴν ἐργασία γιὰ τὴν ἐξουδετέρωση τῶν ἐξωτερικῶν ἐναντιότητων, ποῦ μαζί με τὴν ἀκλόνητὴ θέληση τῶν Ἑπειρωτῶν καὶ τῶν νησιωτῶν ποιῶς ξέρει ἂν δὲ μᾶς φέρη σ' ἓνα ἐπιθυμητὸ τέλος ;

Ἄλλὰ ὁ ἔγκος αὐτῆς τῆς ἐργασίας ποῦ ζητοῦμε γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀμυνα καὶ γιὰ τὴν μέσ' τὸ Κράτος προκοπὴ καὶ τόνωση, μπορεῖ τώρα νὰ ρωτήσῃ κανεὶς, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰρχίσῃ ἄμεσα νὰ μικραίνῃ δίχως κάτι ἀπαραίτητο, τὰ χρήματα ; Καὶ δάνειο ἀκόμη δὲ μᾶς ἔδωκαν.... Ὁ ἴδιος ὁ Βενιζέλος, νομίζω, σὲ μιὰ συζήτηση ποῦ τοῦ ἐτόνιζαν κάποια ἀνάγκη ἐπρόβλεπε : Ποῦ καλὰ, ἀλλὰ ποῦ θάβρουμε χρήματα ποῦ δὲν ἔχουμε ; Νὰ πουλήσουμε τὸν Παρθενῶνα ; Χωρὶς νὰ ἔχουμε ἰδέες φουτουριστικὰς τοῦ ἀπαντοῦμε· Μάλιστα, ποῦλα καὶ τὸν Παρθενῶνα, ἂν ἄλλος τρόπος πορισμοῦ χρημάτων δὲν εἶναι δυνατός. Δοκίμασε ἕμως πρῶτα, θταν δῆς ὅτι ἀπόξω δὲν ἔχουμε νὰ περιμένουμε τίποτα, δοκίμασε ἓνα ἀναγκαστικὸ ἐσωτερικὸ δάνειο.... Κάνε ὅ,τι θέλῃς ἐπὶ τέλους, ἀλλὰ **ἐργάσου!** Γιατὶ «οἱ καιροὶ οὐ μενετοί».

11.12.1918

ΑΥΓΟΥΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

ΜΙΑ ΟΜΙΛΙΑ

Τὴν προπερασμένη Τετάρτῃ, 4 τοῦ Δεκεῖβρη, τὸ βράδι στίς 6, ἔγινε στὸν «Ἐκπαιδευτικὸ ὄμιλον» ἡ πρώτη φετεινὴ **Ὁμιλία**. Οἱ σάλες τοῦ γιομάτες ἀπὸ διαλεχτὸ κόσμον, κυρίες, λόγιους, ἐπιστήμονες, φοιτητὲς κλπ. Πρῶτα πρῶτα εἶπε λίγα λόγια ὁ κ. Ἄλ. Δελμούζος γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ Ὁμίλου, γιὰ τίς ἐνέργειάς του, γιὰ τὴν προπαγάντα του, γιὰ τὴ μελλούμενη ἐργασία του. Ὅσοι ξέρουσαν τί σημαντικὸν κατάρφερε ὡς τὴν ὥρα ὁ Ὁμιλος, ποῦ δὲ σπέρνει ἀκόμα νὰ εἰπωθεῖ δημόσια, βροῦσαν σωστὰ τὰ λόγια τοῦ κ. Δελμούζου καὶ τὰ καταχεροκοιτοῦσαν.

Ἰστοτερα πῆρε τὸ λόγο ἡ κ. Γαλάτεια Καζαντζάκη καὶ μίλησε μιὰ περίπου ὥρα γιὰ τὸ **Τί διαβάζουνε τὰ παιδιά μας**, με χιούμορ περισσό, ἢ τὸ σωστότερον, ἡ ὁμιλία τῆς πέρα πέρα εἶτανε μιὰ σουχητὴρὴ σάτυρα γιὰ τὴν ἀμοιρὴ «Διάπλαση τῶν παιδῶν» ποῦ τὴν ἀπόδειξε ὄχι μόνο ἀχρηστο μὰ καὶ βλαβερὸ ἀνάγνωσμα γιὰ μικρὰ καὶ γιὰ μεγάλα παιδιά καὶ μᾶς ἔταξε πῶς σὲ λίγο θὰ χαροῦμε τὸ ἀληθινὸ παιδικὸ περιοδικό, ποῦ θὰ μορφώσῃ τὰ παιδιά

μας ὄχι γιὰ νὰ λύνουνε γρίφους καὶ νὰλλάζονε **μικρὰ μυστικά**, μὰ γιὰ νὰ συναισθάνονται πῶς εἶναι Ρωμιόπουλα καὶ πῶς ἔχουν κάποιο μεγάλο ἔργον νὰ συνεχίσουνε. Τὰ λόγια τῆς κ. Καζαντζάκη πέφτανε σὰν μπαλατιδιές καὶ κιματοποιήσανε τὴν ἀμοιρὴ τὴ «Διάπλαση».

Σὲ μιὰ μονάχα ἀνακρίβεια ἔπεσε. Παραπονέθηκε πῶς κανένας ἄλλος πρὶν ἀπ' αὐτὴν δὲν εἶδε τὸ σοβαρὸ τὸν κίντυνον καὶ δὲν ἄγγιξε ἓνα τόσο σπουδαῖον ζήτημα. Ἄν ἔκανε τὸν κόπον νὰνοίξει καὶ νὰ ξεφυλλίσῃ τοὺς τόμους τοῦ «Νουμά», ποῦ βρίσκονται μάλιστα καὶ δεμένοι στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ὁμίλου, θάβλεπε με χαρὰ τῆς, πῶς ὁ «Νουμάς» πολλὰς φορὰς σὲ περασμένα χρόνια ἀσκολήθηκε μ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, καὶ μάλιστα στὰ 1907, ἔπου σὲ τρία φύλλα στὴ σειρά (ἀριθ. 273, 274 καὶ 275) με τὸν τίτλον «Ἡ Διάπλαση καὶ τὰ Ρωμιόπουλα» ξεσκεπάσει τὴ «Διάπλαση» καὶ λέει πάνω κάτω τὰ ἴδια ποῦ εἶπε καὶ στὴν Ὁμιλία τῆς ἡ εὐγενικὰ κυρία.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ

Ο "ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ,"

Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμιλος» με τὴν προχθεσινὴ του διάλεξη, τῆς κ. Καζαντζάκη, μᾶς ξαναθύμησε ἕλες τίς ἀλήθειες, ποῦ εἶχε πεῖ περίσου γι' αὐτὸν ὁ φίλος Τρανός.

Μόνον ἀγανακτισμένος μποροῦσε νὰ φύγει ἀπὸ καὶ μέσα κάθε δημοτικιστῆς εὐσυνείδητος, σὰν ἄκουσε τὸ νέο πρόγραμμα τοῦ Ὁμίλου καὶ τὴν πρώτη διάλεξη ποῦ ἀπόρρεε ἀπ' αὐτό.

Ἡ διάλεξη δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἐξῆς : Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμιλος» σκοπεύει, φαίνεται, νὰ βγάλει κάποιο παιδικὸ περιοδικό. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ χτυπήσῃ με μιὰ διάλεξη, ἕλα τὰ ἄλλα παιδικὰ περιοδικά, γιὰ νὰ ρεκλαμάρῃ τὸ δικό του. Τὰ χτύπησε λέγοντας πῶς ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Παίδων» τοῦ Καλαποθάκη, ἡ «Διάπλασις τῶν Παίδων», ὁ «Ἑλληνόποις» κτλ. δὲν εἶναι καθόλου **ἐθνικά**. Τὰ ἐψέξε δηλαδὴ γιὰ κάτι, ποῦ αὐτὰ τὸ παραέχουν.

Μὰ τὸ θέμα μας δὲν εἶναι αὐτό. Αὐτὸ δείχνει μονάχα πῶς ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς» χάρη στὴν ἀγγλομάθειά του ξέρει νὰ βάζει σύμφωνα με κάποιο ἀγγλικὸ ρητὸ τὸν κατάλληλον ὁμιλητὴν στὸ κατάλληλον θέμα ! Κ' ἔτσι, εἶδαμε τὴν κ. Καζαντζάκη νὰ μᾶς μιλεῖ γιὰ... παιδιά, τὸν κ. Πανατζῆ, δικηγόρον καὶ τυπογράφον, γιὰ τὸ πῶς μαθαίνουν τὰ παιδιά μας τὰ Γαλλικά, καὶ τὰ λοιπὰ παρόμοια τοῦ κατα-

λόγου τῶν διαλέξεων — ἐκτός ἀπὸ δυὸ τρεῖς ἐξαιρέσεις.

Τὸ ζήτημα ἕμως εἶναι ἄλλο. Εἶναι πῶς ὁ «Ὀμιλος» ἔχει χάσει τελείως τὰ νερά του. Αὐτὸς ποῦ εἶχε πάρει τὴ δημοτικιστικὴ ἰδεολογία ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ψυχάρη καὶ ἀπὸ τὸ «Νουμά», γιὰ νὰ τὴν ἐπιβάλλει στὸ Κράτος πῦρ γλήγορα, αὐτὸς σήμερα συμπέβηρασε τὸ Δημοτικισμό μὲ τὴ γλωσσικὴ ἀσάφεια καὶ τὸν πῦρ φανατικὸ ἔθνικισμό.

Θέλετε ἓνα ζωντανὸ παράδειγμα τῆς ἀλλαγῆς ποῦ συνέβηκε μέσα; Παρακολοθησατε τὸν κ. Δελμούζο, ποῦ μᾶς ἀπάγγειλε τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὀμιλου, ἓναν ἀπὸ τοὺς λίγους ἀνθρώπους ἀξίας, ποῦ ὑπάρχουν στὴν διαίτησίν του.

Ὁ κ. Δελμούζος, λοιπόν, αὐτὸς ὁ σοσιαλιστὴς ἀρθρογράφος Ντέλος τοῦ «Νουμά», ὁ Δελμούζος ὁ ἐπαναστάτης, ἀφοῦ ἀρνήθηκε τὸ σοσιαλισμὸ στὸ τελευταῖο του βιβλίον, κατάντησε μέσα στὸν «Ὀμιλο» νὰ βγεῖ προχτὲς ὁ σημαιοφόρος τοῦ ἔθνικισμοῦ.

Ἄπ' ὅλα αὐτά, κι ἀπ' ὅλη τὴ ζωὴ τοῦ «Ὀμιλου», δὲν ἀποδείχεται πῶς ἡ δημοτικιστικὴ ἰδεολογία δὲ βροῖσκει βάσεις στὰ μπουρζουαζικὰ σωματεῖα;

Οἱ δημοτικιστὲς πρέπει νὰ ξυπνήσουν καὶ νὰ δοῦν πῶς τὸ ζήτημά τους εἶναι χαντακωμένο.

Εἶναι κρίμα νὰ πάει τόσο ἀγῶνας μας χαμένους. «Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος» πάει νὰ θάψει τὴ γλωσσικὴ ἰδέα.

Θησεῖο

N. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

ΚΙ ΑΛΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΟΜΙΛΟ»,

Βρέθηκα κ' ἐγὼ τὴν περασμένη Τετάρτη στὴν πρώτη διάλεξη τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμιλου».

Ἄφοῦ δὲ διαφιλονέικησε καθόλου στὴν κριτικὴ συνείδησίν μου τὴ θέση τῆς σοβαρῆς ὀμιλίας χρωματίστηκε ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ τῆς μέρος πῦρ πολλὸ σὰν μιά ἀτυχημένη εἰκόνα.

Ξεκροδίζονται στὰ γέλια δεκαπέντε δημοτικιστὲς μαζωμένοι σ' ἓνα δημοτικιστικὸ κέντρο μὲ διάφορες καθαρευουσιάνικες ἀνοησίες, μαζεμένες ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ κι ἀναλυμένες ἐπιτήρεια ἀπὸ διάφορους Ἐκπαιδευτικοὺς Ὀμιλικούς.

Οἱ πῦρ πολλοὶ ἀπὸ τὸ ἀκρατῆρις, ξέχωρα ἀπὸ μερικοὺς ἀληθινὰ διαλεκτοὺς, Ἄστοι Δημοτικιστὲς, γελούσανε μακάρια μπροστά στὴ γλωσσικὴ κινηματογραφικὴ ταινία ποῦ τοὺς εἰτόμασε ἡ φιλόξενη Ἐπιτροπὴ τοῦ Ὀμιλου. Μποροῦσε νὰ ἀναγγελεθῆ ἡ ὀμιλία μὲ τὴν ἀκόλουθη ἐπιτυχημένη ρεκλάμα:

«Ταινία ἀφθάστου ὕψους· ὁ Βασιλεὺς τοῦ Γέλωτος. Τὸ ξεχαρβάλωμα τῆς Καθαρευούσας!»

Σὰν τάχα νὰ μὴν εἶναι γνωστὲς εἰς καθαρευουσιάνικες κουταμάρες καὶ σὰν τάχα τέτοιες ταινίες γλωσσικὲς εἰς βάρος μας δὲν ἔχουνε ξετυλιχτεῖ σὲ κέντρα καθαρευουσιάνων μὲ τοὺς διάφορους «φεγγίτες», καὶ τοὺς «καταπιόνες» καὶ τὰ «μισότριβα» καὶ τὰ «μονοκούφαρα».

Στὸ οὐσιαστικώτερο μέρος τῆς Ὀμιλίας ξεχωρίζονταν καὶ μιά ἄκαιρη χρηματολογικὴ πολεμικὴ κατὰ τῆς Διάπλασης, ποῦ κάτω ἔκανε στὸν καιρὸ τῆς, κι αὐτὴ ἡ ἐπίθεση γιὰ νὰ εἰτοιμαστῆ τὸ οικονομικὸ ἔδαφος ἰσως κάποιου Παιδικοῦ Περιδικιοῦ.

Ἄγια καὶ καλὴ ἡ ἰδέα ἓνός καινούργιου περιδικιοῦ. Περισεύει ἕμως ἡ προσπάθεια τοῦ Ὀμιλου, νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὕλική ἐπιτυχία μὲ τὶς διὰλεξές του.

E. K.

ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Ἐνα μῆνα ἔλειψε στὴν ξενιτιά.

Μὲ ἥλιου μεγαλοπρέπεια ἔχυσε φῶς στὶς ψυχές, ποῦ διψοῦσαν τὸ ὄρατο καὶ σήκωσε ψηλά τὸ μέτωπο τῆς φυλῆς μας ἀγνάντι στὸ πρόσωπο τῆς παγκόσμιας Τέχνης.

Καὶ στήλωσε μέσα στὴν Ἑλληνικὴ ψυχὴ τὴ δική της πίστη καὶ ρίζωσε τὴν ὑπερηφάνεια στὸ φιλετινὸ ἐγαῖσμο, ποῦ δὲ θά ντροπιστῆ πιά ἀπὸ τίποτα πῦρ μεγάλο.

Καὶ ὁ κόσμος ἐκεῖ, εὐρύτερα πολιτισμένος ἀπὸ τὸ δικό μας, σὰν ἔνοιωσε τὴν εὐγνωμοσύνη του νὰ πλημμυρίξῃ βαθειά του τὴν ἀφήκε νὰ ξεσπάσῃ ἀδειλίαστα σ' ἓνα θεότρολλο ἐνθουσιασμὸ, σὲ μιὰν θριαμβευτικὴν ἀποθέωση τῆς Μαρίκας, ποῦ τὴν ἐκατέταξε στὸ Πάνθεο τῶν Μεγάλων.

Ὅλα τῆς τὰ δῶρα τμητικὰ καὶ ὕλικὰ μαρτυροῦν τὰ αἰσθήματα τῶν Ἑλλήνων ποῦ ἔδειξαν πρὸς τὴν Τεχνίτριά μας.

Οἱ εὐγενικὲς κυρίες, ποῦ εἶχαν τὴν τιμὴ νὰ τὴ δεχοῦν στὰ σιλόνια τους, διακηρύττουν κολακευτικὰ τὸ θαυμασιμὸν πρὸς τὴν ὑπέροχη artiste — grande dame.

Καὶ μεῖς ποῦ σήμερα τὴ δεχόμαστε ἀπὸ τὴν τουρνέ τῆς στὴ Ρουμανία, ἀνοίγομε μὲ πῦρ θερμότητα τὶς καρδιές μας καὶ τὴν ἐπεννημοῦμε σὰν ἄλλον θριαμβευτὴ νικητῆ.

Ξαναγυρίζει σήμερα ἡ ὑπέροχη Τεχνίτριά μας ἕστερα ἀπὸ μιά πανηγυρικὴ τουρνέ μὲ τὸ θίασό τῆς στὴ Βραΐλια, Γαλάτσι καὶ Κωνσταντῖνα τῆς Ρουμανίας.

ΑΙΜ...

σώθηκε σύψυχα, καὶ τὸ Σπύρο Λουμπή, ἀρχιεργάτη καὶ αὐτὸνε σὲ ἄλλο τμήμα τῆς φάμπρικας, πὺν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀρχὴ γνώμη του εἶχε τὴ γνώμη τοῦ Λάμπρου, τόσο τὸν ἐγκατοῦσε καὶ τὸν ἐσεβότανε. Ὁ Λάμπρος τοὺς εἶπε τὴν ἀπόφαση τοῦ Καίη καὶ οἱ ἐργάτες τὸ καταχαμήσανε.

- Πάντα ἀφέντης σ' ὅλα του! εἶπε ὁ Γιανελής.
- Καὶ πονόφυγος!... πρὸς τεσε ὁ Λουμπής.
- Τώρα εἶναι καὶ τ' ἄλλο, τὸ πὺν σπουδαῖο.... Πόσα παιδιὰ μᾶς παίρνει ἢ ἐπιστρατεύη;
- Μὰ σφρανταπέντε, καθὼς τὰ λογαριάζουμε πολιώρα.
- Ἡ ὥρα ἢ καλή!...
- Κι αἴτιο λογαριάζουμε νὰ παρουσιαστοῦνε ὅλοι μαζί... Ξεμωφλαμένοι ὅλοι ἀπὸ χαρά. Οἷτε τὴ δουλιὰ τους πὺν ἀφίνουμε, οἷτε τὶς φαιμελιές τους, λογαριάζουμε...
- Γι' αὐτὰ ἐμεῖς!... Κ' ἦθελα νὰ σᾶς ρωτήσω τὴ γνώμη σας...
- Ὁχι, εἶπε ὁ Λουμπής. Ὅτι ἀποφασίσεις, καὶ δική μας γνώμη. Τὸ δαλινοὺ πὺν θάβθοῦνε νὰ σ' ἀποχαιρετήσουνε, τοὺς τὴ λές...
- Καλά... Ἐάν τὴ συλλογιστῶ ἀκόμα. Ἐχουμε καιρὸ ἴσαμε τὸ βράδι!...

Σὲν ἀπόμεινε μόνος ὁ Λάμπρος βάλθηκε νὰ ταχτοποιήσει τὶς σκέψεις του. Μυρρίζοτανε πὺς τούτῃ τὴ φορὰ τὰ πρόματα εἵντουσαν κάπως σοβάρὰ καὶ ἢ ἐπιστρατεύη δὲ θὰ τελιώσει ἔτσι, μὲ τὶς συνειθισμένες κωμωδιές τοῦ περασμένου τοῦ καιροῦ. Δὲ γίνεται θάχουμε πῶλεμο· τῶβλεπε αὐτὸ τῶβλεπε, καὶ στήν ἀρχὴ ἀνατρομέζε. Αὐτὸς ὁ εἰρηνικὸς ἄθροπος, πὺν τὸ κήρυχνε σὲ κάθε περίσταση πὺς ὁ πόλεμος εἶναι ἀρνησι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ πὺς ὅσο ἐκακολουθεῖ νὰ πολεμαίει καὶ νὰλληλοσπαράζεταὶ ὁ κόσμος, δὲν πρόδεψε οἷτε βῆμα, δὲν ἀθροπώσιστικε, μὰ κλιέται ἀκόμα στὰ σκοτάδια τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, καὶ ὁ κάθε εὐρωπαῖος τίποτ'

ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ μασκαφεμένος, φκιασιδωμένος ἀθροποφύγος τῆς Ὁκεανίας καὶ τοῦ Νιάμ—Νιάμ, αὐτὸς ὁ πρόμαχος καὶ ὁ ὑπέριμαχος τῆς εἰρηγικῆς ἐργασίας, κατὰλῆξε, ἴστρεφ' ἀπὸ πολλὴ σκέψη, στὸ συμπέρασμα πὺς τούτῃ τὴ φορὰ ἔπαυε νὰ γίνεῖ ὁ πόλεμος, εἶτανε κακὸν ἀναπόφυγο, καὶ ἂς εἶτανε ὁ τελευταῖος.

Τὸν ἦθελε τὸν πόλεμο ὄχι τόσο γιὰ νὰ μεγαλώσει ἢ πατρίδα του καὶ νὰ μποροῦν ἔτσι νὰ ζοῦνε ἀνετώτερα· τὸ κάτου κάτου καὶ αὐτὸ κλειμὰ εἶναι· τὴν ἀνετώτερη ζωὴ τὴν κλέβεις ἀπὸ τὸν ἄλλο, πὺν τὸν ἀναγκάζεις νὰ ζεῖ στανάχωρα. Οἷτε πάλι τὸν πόλεμο τὸν ἦθελε γιὰ νὰ λευτερωθοῦν οἱ σκλαβωμένοι ἀδερφοὶ του, νὰ παρθοῦνε χῶματα Ἑλληνικά· τὰ χῶματα κανενὸς δὲν εἶναι· σήμερα δικὰ σου, αἷφιο δικὰ μου καὶ τὰ κατέχει ὅποιος τὰ δουλεύει, καὶ αὐτὰ προσωρινά. Τὸν πόλεμο τὸν ἦθελε γιὰ κολυμπήθρα ξαναγεννημοῦ τῆς φυλῆς του. Ναι, ἔπαυε νὰ γίνεῖ ὁ πόλεμος αὐτὸς γιὰ νὰ ξαναγεννήσει τὸν τόπο, νὰ τὸν ξαναδημιουργήσει, νὰν τὸν ἐσπρώξει σὲ δρόμο καινουρίου. Ὁ δρόμος πὺν πήραμε, ἴστρεφ' ἀπὸ τὸ Μεγάλο Σηκωμό, τῶξερε, ἀπὸ μελέτη καὶ ἀπὸ παρατήρησι, εἶτανε στραβὸς καὶ ἀνάποδος, δίχως σκέδιο καὶ δίχως μελέτη, καὶ οἱ Ἀπόγονοι θαρρέψαμε πὺς ὅτι καταφέρανε οἱ Προγόνοι μας, αὐτὸ εἶταν ὅλο, καὶ ραχατέψαμε κάτου ἀπὸ τὸ μεγάλο ἄληθινά, μὰ μισὸ πάντα ἔργο τους. Καιρὸς λοιπὸν οἱ Ἀπόγονοι νὰ σβήσουνε, συλλογιζότανε, νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ Προγόνοι καὶ νὰ χαρῶζοῦνε μὲ τὸ αἶμα τους τὸν καινούριο τὸ δρόμο, τὴν πλατιά δημοσιὰ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ψυχικοῦ ξεσκαλιβωμοῦ.

Τὸ πῆστεσε καὶ τάνομολογοῦσε, κακὸ πάντα ὁ πόλεμος, μὰ γιὰ τούτῃ τὴν περίστασι ἀνεγκαιὸ κακὸ, ἀφοῦ ἔνας πόλεμος χρεωρίζοτανε μὲ ὅλες τὶς στέρησεις καὶ μὲ ὅλες τὶς ἀγριότητες καὶ μὲ ὅλους τοὺς κιντύνους του, γιὰ νὰ ζυτηθοῦνε οἱ ψυχές, νὰ ξανακωθοῦν, καὶ νὰ γυρίσει ἢ Ρωμαῖ-

ζη ἢ σκέψη, ἡ παγασιὼν μουδιασμένη κα ἀπομυστικὴ σήμε-
ρά, σὲ τοιμηγότερα καὶ γενικώτερα ἔργα. Σὰ μιὰ φορὰ
κινυνέψεις τὴ ζωὴ σου, θὰ δεῖς μιὰ φορὰ πὼς ἡ ζωὴ
κρημνίται ἀπὸ τίποτα, ἀπὸ μιὰ σφαίρα ποὺ σὲ πῆγε ξώ-
φρασα ἢ ἀπὸ μιὰ ὀβίδα ποὺ σκότωσε ὅλους τρυγῶνα σου
καὶ σένα δὲ σ' ἄγγιξε—σὰ δεῖς τὸ Χάρο μὲ τὰ μάτια σου
μιὰ φορὰ, δὲ λογαριάζεις ὕστερα τὴ ζωὴ σου καθόλου, καὶ
μὴ λογαριάζοντας τὴ ζωὴ σου, φυσικὰ δὲ λογαριάζεις καὶ
τὸ σπῆρο σου τὸ ἀτομικὸ, μὰ τὸ θυσιάζεις γιὰ τὸ σπῆρο
τῆς συνηγορίας, γιὰ τὸ γενικὸ σπῆρο.

Μιὰ δυνατὴ φωνὴ ἀκούστηκε στὴν ἀλλή τῆς φάμπρικας:

— Ζήτω ὁ πόλεμος !

Καὶ μὴ ἄλλη τὴ συντρόφεισε ἀμέσως :

— Καὶ στὴν Πόλη, παιδιὰ ! Καὶ στὴν Πόλη !..

Συνεπαράθηκε καὶ αὐτὸς. Θέλησε νὰ πεταχτεῖ ὄσω, νάνα-
κατωθεῖ μὲ τοὺς ἑργάτες, νὰ ἔληρωκαυγάσει, νὰ κἀφαι-
μαζί τους, νὰ μεθῆσει τὸ ἀπόκοσμο μεθίσι τοῦ μελωθιδάνα-
τον, μὰ συγκρατήθηκε. Εἶχε καιρὸ νὰ χαθεῖ, νὰ συνηνη-
θεῖ, τὸ βράδι ποὺ θάβρογόντουσαν τὰ παιδιὰ νὰ τὸν ἀπογα-
γετήσουν.

Τὸ δειλινὸ, λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ ἡλιοβασιλεῖμα, ἦρθε στὴ
φάμπρικα ἡ Έλενίτσα.

— Σὲ κἀλὴ ὄρα ἦρθες, τῆς εἶπε ὁ Δάμπρος, νὰ ἴδεις
καὶ μιὰ συνηνητικὴ γιορτὴ !..

— Γιορτὴ ; τονὲ φώρησε τὸ χροσὸ καχίτσι, ποὺ ὁ Δάμ-
προς δὲν εἶδε τὴ συνηνητικὴ τῆς, δὲν εἶδε τὰ δάκρυα, τὰ
μύλιας στεγνωμένα στὰ κατωγάνανὰ τῆς τὰ μάτια.

— Θάβροθὸνε οἱ ἑργάτες, ποὺ πάνε αἴθριο νὰ καυτα-
χτοῦνε, νὰ μ' ἀπογαγετήσουν...

— Τὸ ἔφερες ; Πάει καὶ ὁ Κωστής, ποῖναι ἔφραδος
ἀθροπολογαγός !... Ἄν ὁ πόλεμος κηρογρεῖ, θὰ γνῶν καὶ
γώ... Θὰ πῶο μὲ τὸν «Τροθὸ Στραγός»...

Θ'

Ἡ ἀπάντησι τοῦ Καλῆ ἢ ὀριστικὰ γιὰ τὴ φάμπρικα
ἦρθε μαζί μὲ τὴν κηρογρῆ τῆς ἐπιστολάτῆς. Τὴν ἔφερε ὁ
Καλῆς τὸ πρῶο, ἴτσι ἴτσι τὴν ὄρα ποὺ οἱ φημεθροδοσώλες
δυναλούσανε στοὺς δούμους τὴν εἰδρησι τὴ μεγάλη καὶ ποῖ
ἢ πῶλη ἀλάσαση κέρα κέρα εἶχε συνηλονιστεῖ ἀπὸ τὴν πο-
λεμῶχαση συνηνησι. Ὁ Καλῆς τῆφανε τὰ πρῶματα γιὰ τὴν
ὄρα ἴπως εἴτροσαν. Ἔτσι, μὲ τὴν ἀνώμαλη κατάρτασι
ποῖ δημηνογρήθηκε σήμερα, δὲν ἔφραε κανεῖς τί θ' ἀπογί-
νει, ἄν ὁ πόλεμος κηρογρεῖ καὶ πῶο θὰ βιαστήσῃ, ἢ ἄν τὰ
πρῶματα νάληνέφρουνε σὲ λίγο καιρὸ, δίχως πόλεμο. Ἄς
γιὰ λογαριασμιὸ τοῦ, δίνοντας τὸν Καλῆ τὸ μεστικό του
ἀπὸ τὰ κέρθη, ἄν εἶχαν ἐννοεῖται καὶ κέρθη, καὶ ὕστερα
τοῦ τὴ νοίκιαζε. Ἄν ἐπιμένει ὅμως τοῦ τὴ νοικιάζει καὶ ἀπὸ
τόρω, ἄν καὶ τὸ νοίκιασμα δὲν τοῦ τὸ σβροῦλενε γιὰτι φο-
βότανε πῶς θὰν τῆφανε ἔημιὰ.

— Καλὰ τὰ συλλογίστηκες, τοῦ ἀποκοχρήθηκε εὐνοισιων-
τας τον ὁ Δάμπρος, σὰ δικίος κα ἀγαθὸς ποὺ εἶσαι πάν-
τα. Βέβαια θὰ μὰς ἔημιωνε τὸ νοίκιασμα σήμερα, ἀφοῦ ἡ
ἐπιστολάτῆσι μοῦ παίρνει τοὺς μισοὺς περλίτσι ἑργάτες καὶ
δὲν ἔφραουνε αἴθριο, ἄν κηρογρεῖ ὁ πόλεμος, μήπως μοῦ πᾶ-
γει κα ἄλλους...

Μιλήσανε κάμποσο ἀκόμια γιὰ τὴ φάμπρικα καὶ γιὰ τὴν
ἐθνοκὴ κατάρτασι καὶ ὁ Καλῆς ἔφραγε παῖδονοντας τὴν ὕπο-
σπαση τοῦ Δάμπρου πῶς κανένα βράδι, τοῦτες τῆς μέρες,
θὰ πῆγανε στίτι του νὰ φᾶνε καὶ νᾶν τὰ ποῦνε καλῶτερα.

Ὁ Δάμπρος κάλεσε σὸ γράφειο του τὸ Στραμῆτη Για-
νέλη, τὸν ἀγχιεργάτη ποῖ τοῦ τὸν εἶχε ἐπισυλάσει γιὰ λίγο ἢ
«Λέσση», μὰ ποῖ εἶχε γνώσει σὸν ἴτσι δούμο καὶ τοῦ ἀφο-

αλόπητρα. Συντρίμι, τὸ εἶδολο τῆς Ἀγάπης· σοφισμένο κα-
ταγές, σαφὸς ἄμορφος, τὸ εἶδολο τῆς φιλίας... Ἴν' νὰ σᾶς
πῶ ;... Νὰ μὲ συμπιάθαιε... Ἰσως καὶ νὰ μὴν ξέρω τί λέω
ἀπόψε... Εἶναι τόσο ἡ ταραχὴ μου... ἡ λύπη μου...

— Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ !... τί κάνετ' ἔτσι ;... Θέ-
λετε νὰ φωνάξω νὰ σᾶς φέρουν καμιά λεμονάδα ;...

Ὁ Λάμπρος σηκώθηκε καὶ μὲ φωνὴ ἀστηρῆ, δίχως
ὄμως θυμῷ, μὰ μὲ μιὰ γαλήνη, ἴσως ξόφρεση, ποὺ στὰ βιά-
θη νᾶκρυβε μανιασμένη φουρτούνα, τῆς εἶπε τὰ στερνά
τοῦτα λόγια :

— Σᾶς ἀγαποῦσα... δὲ σᾶς τὸ κρύβω... ἡ ζωὴ μου, ἡ
ὀδηγήτρα τῆς ζωῆς μου εἶσαστε... Ὅλα σας τὰ ὑπέμεινα
χρόνια καὶ χρόνια, ὅλα σας τὰ δικαιολογοῦσα στὸν ἐαυτό
μου, ὅλα σας μὲ ἀγάπη τᾶβλεπα καὶ τὰ ξηγοῦσα. Πολλὲς
φορὲς σὺν ἀλυσίδα βιολιὰ σᾶς ἐνίωθα πᾶνον μου καὶ ἀγα-
ναχτοῦσα καὶ λυσσοῦσα, μὰ τὴ στιγμή ποὺ ἔβαινα νὰ σπί-
σω τὴν ἀλυσίδα, ἔβλεπα τοὺς κρῖκους τῆς τραυμαφυλλέντους
καὶ ἀντὶς νὰν τοὺς σπᾶσω, τοὺς γαῖδενα ἀπαλά. Ἰώρα ἄμωσ
πάει πιά. Τοὺς κρῖκους τοὺς βλέπω, καθὼς κ' εἶναι, βα-
ριοὺς καὶ σκουριασμένους καὶ τοὺς σπῶ... Νά ! τέλειωσε!...
Καὶ μόνο τὸ φίλο μου λυποῦμαι... καὶ τὸν κλαίω...

Κ' ἔφυγε ἀπότομα, δίχως νὰ κατερέσει ἀπάντησι, δί-
χως νὰ καλμυχτίσει, δίχως νὰ συλλογιεῖ τί ἔφρινε πίσω
του : Ψυχὴ συντρεμμένη ἢ γέλιο σατανικό. Πέφτοντας στὸ
κρηβάτι του ἐνίωσε κάπιο ξελάφρωμα, κάπια γαλήνη κυρι-
δεισένια ποὺ τὰ νιώθει μόνο κείνος ποὺ ἔφτιασε στὸ τέλος
μηνιῆς ἀνηφοριᾶς, ποὺ βλέπει πιά μαρσοῦτά του ν' ἀπλώνε-
ται ἴσως καὶ ὀλοκάθετος ὁ δρόμος. Ἐνιωθε καὶ τᾶλλο : Ἡ
δίψα πιά τῆς ἀγάπης δὲν τοῦ στέργωνε τὴν ψυχὴ του. Κ'
ἐκλείσε τὰ μάτια του, ψιθυρίζοντας γιὰ προσευκὴ τοὺς στίχους :

... Πέρασε μιὰ πλατιά πνοή, πνοὴ χαλαστήρα,
κ' ἔσφηε καὶ ὅλα τὰ τραγοῦδια καὶ ὅλα ἄσπερα...

— Νὰ πᾶς καὶ σὺ, παιδί μου ! τῆς εἶπε ὁ Λάμπρος
κατασυγκινημένος. Μήπως καὶ ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας σου,
ὁ φίλος μου ὁ ἀφιβός, δὲν πήγε στὰ ἐννενήντα ἔφτά, γιὰ
νὰ μὴν ξαναγυρῶσι ;

Τὸ κορίτσι τὸ χρυσὸ θέλησε νὰ κρύψει τὸν πόνου του,
γιὰ τὸν πατέρα ποῦχασε καὶ γιὰ τὸ διαλεχτὸ τῆς ποὺ ἀφίω-
θάν τῆς ἔφηνε, καὶ γύρισε τὴν κομβέντα :

— Ἐξέρεις, τὸ πρῶτ' ἢ Χάριη μοῦλεγε :

— Δὲν τοὺς ἀφίνεις τοὺς πεθαμένους !... μουφιούρισε
ὁ Λάμπρος.

— Νά, μοῦλεγε, ξακολοῦθησε ἡ Ἐλενίτσα : « Τονὲ
βλέπεις τὸ φίλο σου, τὸν κ. Λάμπρο ; Ὅνὰ πάει καὶ αὐτός
νὰ πολεμήσει ; Ἐγὼ θὰ πάω νοσοκόμα ! »

— Ἀἴξλει νὰ πάει καὶ αὐτὴ ἢ κυρὰ Μπουπουλίνα ! χα-
μογέλασε ὁ Λάμπρος. Ἐγὼ γέρασα πιά !... Ὡστόσο ἄν...

Κεῖνη τὴ στιγμή μπῆκε καὶ ὁ Κοστής μέσα. Χαίρεται
γυρφοδικὰ τὸ Λάμπρο. Ξαφριάστηκε τάχα ποὺ εἶδε καὶ τὴν
Ἐλενίτσα.

— Ραντεβὸν μοῦχατε ; εῳήτησε ὁ Λάμπρος.

Λαφροκοκκίνηςος λέγοντας « ὄχι ! » ἡ Ἐλενίτσα. Ὁ Κο-
στής χαμογέλασε.

— Ἦρθα νὰ σοῦ πῶ...

— Σὲ πρόλαβε ἡ Ἐλενίτσα καὶ μοῦ τῶπε... Ἐξέρεις, θᾶρ-
θεῖ καὶ λόγου τῆς ἂ γίνει πόλεμος... Μοῦ τὸ δήλωσε ρητὰ !

— Καὶ βέβαια !...

Οἱ ἐργάτες ποὺ ἔττανε νὰ παρουσιαστοῦνε αἴθριο καὶ νὰ
φροδέσουν τὸ χακί, ἀρχινήσανε νὰ μπαίνουν ἕνας ἕνας στὸ
γυρφεῖο καὶ νὰ σφίγγουνε τὸ χέρι τοῦ Λάμπρου. Σὲ λίγο
τὸ γυρφεῖο γιόμισε καὶ ἄλλος δὲ χωροῦσε. Κ' ἔττανε νὰ
μποῦνε ἀκόμα ἀφκετοί.

— Παιδιά, τοὺς εἶπε, εἶναι στενόχωρα διὸ μέσα. Ὅξω-
στήν (ἀλλ' ἢ νὰ βγοῦμα, ποὺ εἶναι ἄπλα...

Και βγήκαν ὄξω. Ὁ Λάμπρος μὲ τὴν Ἐλενίτσα καὶ μὲ τὸν Κοσμή τὸς ἀκολούθησαν. Τὰ Ζήτω ! δίνανε καὶ πιάδανε. Ὅλοι τοὺς μεθηγημένοι δαίγανε ἀπὸ τὴ μεγάλη τοὺς τὴ χαρά. Ὁ Λάμπρος δήλωσε πὺς θέλει νὰ μιλῆσει. Σωριάσανε.

— Καθίστε, παιδιά ! τοὺς εἶπε. Πηρογας δὲν εἶμαι, λόγο δὲ θὰ σὰς βγάλω. Ἀπὸ κουφένες θὰ σὰς πῶ. Καθίστε, σὺν ἀδέφτερα νὰ μιλήσουμε.

Καὶ καθίσανε ἄλλοι κατανίς, ἄλλοι σὲ πύγκους, σ' ὄρι βρήκανε μπροστά τοὺς. Κάθισε καὶ ὁ Λάμπρος σὲ σκαμνὶ πρὸ τοῦ φέγγε ἀπὸ πλάινὸ ἐργαστήρι. Κι ἀρχίησε ἀγγυά ἀγγυά, στὴν ἀρχὴ συγκινημένα καὶ χαμηλόφωνα, ἴστερα θαρραλότερα καὶ δυνατώτερα, σὺν παύσας, σὺν ἀδεφφός.

Τοὺς εἶπε πὺς ἔχουνε χόεος νὰ πᾶνε κεὶ πρὸ θὰν τοὺς στείλει ἡ παργίδα, γιὰ εἶναι οἱ διαλεχτοὶ τῆς αὐτοί, γιὰ εἶναι τὴν ἀνάρκη τοὺς. Γιὰ νὰ δοῦσται ἡ παργίδα, τοὺς εἶπε, θὰ κιντυεύουν αἰγιο, μὰ ἡ δόξα τῆς παργίδας δὲν εἶναι πρῶμα ἀφαιγεμένο, γιὰ παργίδα εἴμασε ὀλοι μας εἴμας, κ' ἔτσι κιντυεύοντας κανεὶς γιὰ τὴν παργίδα του, κιντυεύει, θουάεσαι γιὰ τὸ γενικὸ τὸ καλὸ.

— Νὰ πᾶτε, παιδιά, τοὺς εἶπε, νὰ πᾶτε !... Ἄλλοι ἀπὸ σὰς ἀφρῖνουνε πίσω ἀδεφφάδες, ἄλλοι γενιοὺς γέεους καὶ ἄνικανους γιὰ δουλιὰ, ἄλλοι γυναῖκες καὶ παιδιά ἀνήλικα. Μὴ σὰς νοιάξει. Ἐμαῖς πρὸ θὰ μέινουμε δὸ θὰν τοὺς φροντίσουμε, τὸ ψωμὶ δὲ θὰν τοὺς λείπει, δὲ θὰν τοὺς λείπει τίποτα. Θὰ παρῶνουνται ταχτικά, σὰ νῶστε ἔσετς ἔδῶ καὶ νὰ δουλεύετε. Θὰ δουλεύουμε εἴμας ἔδῶ διαρά, θὰ δουλεύουμε καὶ γιὰ σὰς, ἀφροῦ καὶ σεῖς, καὶ πρὸ θὰ πᾶτε, γιὰ μᾶς θὰ δουλεύετε. Ἐσεῖς θὰ πολεμάτε κεὶ πᾶνον μὰ καὶ μαῖς ἔδῶ ἀγοροὶ δὲ θὰ μέινουμε. Θὰ πολεμοῦμε γιὰ νὰ θῆψουμε τοὺς δικούς σας, κ' ἔτσι χόεος καὶ μαῖς μεγάλο ἔσπαρῶνουν— με μὴν παρῶνοντας στὸν πόλεμο. Μὴ συλλογοῦρετε λουπὸν

γοριά, πρὸ ἀπόψε ἴσα ἴσα τὸν εἶδα νὰ δηλητηριάεσαι ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ φῶδὶ τὸ δουερό...

— Ὁστέσο ἀπόψε ἴσα ἴσα ἔργατε ἕνα πρῶμα, κύριε. Ἐργάτε πὺς βουκόσατε σπῆρι μου, πὺς εἶμαι γυναῖκα καὶ πὺς εἶμαι μόνη μου. Καὶ θαρρῶ ἀντρίλιο δὲν εἶναι νὰ βῆξει κανεὶς μὲ γυναῖκα μόνη, καὶ μάλιστα μέσα στὸ σπῆρι τῆς...

— Δὲν ἦρθα νὰ σὲ βεῖσω, ὄχι. Ἦρθα νὰ σὲ παγακαλέσω, ἦρθα νὰ πᾶσω στὰ πόδια σου, ἦρθα νὰ σοῦ ξητήσω τὴ σωτηρία τοῦ φῶδου μου...

— Μὰ σὲ καλὸ σας !...

— Μὴν χαμῶνεσαι πὺς δὲ μὲ νιώθει !... Ὁ Καλῆς... Μὰ ἔξερε !... Ἀκόμα καὶ ψέμα μοῦ εἶπε ἀπόψε !... Ὁ Καλῆς νὰ πρὶ ψέμα !... Ἦ καρτάεινη ἀπὸ τὴ ψυχὴ νᾶποβουρκῶθε !... Ὁ ἀτσιάλῆνος ἀπὸ τὸς χαρῶχτῆρας νὰ λῆγσει... Μὰ εἶναι τρομερό, ἀπειστηρικὸ ἀπὸ !...

Καὶ σῶπασε συντριμμένος. Ἦ Χάρη ἀσυγκίνητα, δίχως νὰ δέχεται πὺς πειράχτηκε καθόλου, πὺς ταράχτηκε ἀπὸ τὰ λόγια του, τοῦ εἶπε :

— Αἱ, τόσα νὰ σὰς ἔηγησω ἐγὼ τί τρέχει !... Τὰ λέτε δὲ ἀπὸ τὸ ζούλα... Νὰ, μὲ ζουλεύετε γιὰ σὰς πῆρα τὸ φῶδὸ σας !... Ψέματα ! Πᾶτε, μὴ μοῦ κρυβόσατε...

Καὶ γέλασε τὸ γέλιο τῆς ἔπεινο τὸ σαγγινεντιὰ πρὸ ἐλαρε τὸν τραβῶδες, τὸν ἔσηδένιζε. Τούτη τὴ φορὰ ὄμως, τὸ ἔπεντιο, τὸ γέλιο τῆς τὸν ἐσέθισε παρῶτερο καὶ τῆς μῆλησε, σὰ νὰ μὴν τᾶκουσε καθόλου τὰ λόγια τῆς, μὰ σὰ νὰ ἔσκαλονθοῦσε κουβέντα ἀγγινησμένη :

— Καὶ ἦρθα νὰ σοῦ πῶ ἀκόμα καὶ τούτα ἀπόψε. Μοῦ γράμῆμας τὰ στηρίγματα τῆς ζωῆς μου. Γιατί, ἔξερε το, ἔχω τὰ εἰδωλά μου καὶ γώ, τοὺς θεούς μου πρὸ μὲ δῶνῶνε στὴν ἐργασία μου, στὴ σκέπη μου. Καὶ πῆ— οες ἕνα βαγὸν καὶ κορτερό πελάκι καὶ μοῦ τὰ γράμῆμας

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. ΙΙ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δο. 10. Για το εξωτερικό γρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 δο την τριμηνία).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής ἄ δὲν προπληρώσει τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περισσότερα φύλλα που λουώνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στήν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσκια, καί στις ἐπαρχίες σὰ πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Στήν «Ἐφημερίδα» τοῦ Κορομηλά στίς 6 τοῦ Δεκέβρη γράφηκε, με γράμματα χτυπητὰ μάλιστα, συνέντευξη τοῦ Συνταγματάρχου κ. Μέζα ἀπὸ τὸ Παρίσι. Καμμιά φορά στίς ἀνταπόκρισεις στρεβλώνονται τὰ λόγια, μὰ σ' αὐτὴ τὴν περίσταση δὲ φαντάζομαι τέτοιο κατόρθωμα τοῦ ἀνταποκριτῆ.

Γι' αὐτὸ γράψω μερικά γιὰ ξεκαθάρισμα τῶν ὁσων δὲν ἔπρεπε νὰ πεῖ σὲ δημοσιογράφο ὁ Συνταγματάρχης γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐπιχείρησης τῶν Ἀγίων Σαράντα πέρυσι τὸ Νοέβρη καί πού τὴν ἀσκημὴ ἀποτυχία προσπαθᾷ νὰ τὴ φορτώσει στὴ ράχη τοῦ Σπυρο-Μήλιου.

Ἐδῶ ἐγώ, δὲ θὰ ἐξετάσω ἂν ἔπρεπε ν' ἀντλάσει τὴν ἐπιχείρηση, ἂν ἔπρεπε νὰ περιμένει στοὺς Ἅγιους Σαράντα τόσες μέρες, ἂν ἔπρεπε ν' ἀφήνει ἐλεύτερους τοὺς Τουρκαρβανίτες πού πιάνανε οἱ χωρικοί, ἂν ἔπρεπε ν' ἀφήσει τὸν Ἀβδουραχμάν Ἀγά τῆς Γκιάστας νὰ φύγει κ' ἔτσι νὰ μαθαίνουνε οἱ Τούρκοι μὲ τὸ νὶ καί μὲ τὸ σίγμα τί γίνεται στοὺς Ἅγιους Σαράντα, οὔτε ἂν βάζεισε καλά, οὔτε ἂν ἔπρεπε ν' ἀφήσει τὰ ὑψώματα ἐκεῖνα τῶν Ἀγίων Σαράντα ὁποῦθε δὲ θὰ τὸν ἐδγαζε οὔτε ὁ διάολος, οὔτε ἂν ἔπρεπε φουρφουρισμένος νὰ φύγει νύχτα καί

νὰ πετάξει τὸ στρατὸ στὴν Κέρκυρα καί τόσα ἄλλα. Αὐτὰ εἶναι ζητήματα γιὰ πάρα πέρα.

Ὁ κ. Μέζας στὸ δημοσιογράφο λέει, ὅτι ἀπότυχε, γιὰτὶ ζήτησε βοήθεια ἀπὸ τὸ Σπυρομήλιο καί «οὐδείς ἐφάνη, οὐδείς ἀπολύτως οὐδείς διὰ νὰ προστατεύσῃ τὰ πλάγια».

Λοιπὸν :

Ὁ Σπυρομήλιος εἶχε στείλει ἔγγραφο στὰ κάτω χωριά τῆς Χειμάρρας καί διάταξε νὰ πάνε ὅλοι οἱ ὀπλισμένοι ἀπὸ τὸ Πικέρνι, Χουντέοσο, Λούκοσο, Ἄγιοβασιλῆ, Νίβιτσα, γιὰ βοήθεια τοῦ στρατοῦ πού θάβγαينه στοὺς Ἅγιους Σαράντα.

Καί κατέβηκαν μὲ τὸν καπετὰν Βασιλῆ τὸ Μπουμπούτση Λουκοβιώτες, Χουντετοσοβιώτες, Ἄγιοβασιλιώτες, Νιβιτσιώτες καί 42 Μπαμπουργιώτες, πού ἐκεῖνες τίς ἡμέρες εἶχανε φτάσει στὴ Χειμάρρα ἀπὸ τὴν Κέρκυρα ἀρματωμένοι. Στὴν Κέρκυρα εἶχανε μαζεφτεῖ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ (Ἀμερικῆ, Αἴγυπτος). Οἱ Πικερνιώτες, δὲν πρόφτασαν νὰ ἔλθουνε μαζί τὴν ἴδια ἡμέρα, ἀλλὰ κατεβαίνανε. Ὁ κ. Μέζας συνεννοήθηκε μὲ τὸν Καπετὰν Μπουμπούτση καί μάλιστα τὸν διάταξε νὰ στέκεται πάντα στὰ ὑψώματα μπροστὰ κ' ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ στρατὸ του.

Τὴν προπαραμονὴ νομίζω τῆς προχώρησης, 25 τοῦ Νοέμβρη, ἦλθε πεζὸς στοὺς Ἅγιους Σαράντα—ὁ γιὸς τοῦ Δημήτρη τοῦ Μαρτίκου ἀπὸ τὸν Ἄγιοβασιλῆ—μὲ γράμμα ἀπὸ μέρος τῆς πολεμικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἄγιοβασιλῆ γιὰ τὸ Μέζα. Τὸν βόηκε στὸ σπῆτι τοῦ κ. Ν. Μπαμίχα πού ἔτρωγε μὲ τοὺς ἐμπόρους. Τὸ γράμμα ἔλεγε, ἂν κρίνει καλὸ, νὰ πάνε νὰ πιάσουνε τὴ ράχη τοῦ Ἄγιοβασιλῆ. Ὁ Μέζας ἀπάντησε μὲ γράμμα στὸ Μπουμπούτση καί τοῦ ἔλεγε ν' ἀρχίσει νὰ προχωρᾷ καί νὰ μὴ σταματῆσει πουθενά. Νὰ τραβάει ὅλο μπροστὰ καί ἀριστερὰ ἀπὸ τὴ δημοσιὰ καθαρίζοντας τὸν τόπο ὅσα μὲ τὸ Ζουλιάτι. Τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη πιάσανε τουφέκι οἱ Κατωχειμαρριώτες στὴ Βάνα καί προχωράγανε ὅλο μπροστὰ καί ἀριστερὰ ἀπὸ τὴ δημοσιὰ καθαρίζοντας τὸν τόπο γιὰ τὸν ταχτικὸ στρατὸ ὅπως εἶχανε διαταγῆ.

Τὴν ἡμέρα τῆς προχώρησης τοῦ στρατοῦ, 28 τοῦ Νοέμβρη, φτάσανε τὸ πρῶτο πεζοὶ καί οἱ Πικερνιώτες μὲ σημαία. Μὰ δὲ βόηκανε τοὺς ἄλλους Χειμαρριώτες νὰ ἐνωθῶνε—γιὰτὶ ἐκεῖνοι εἶχανε τραβήξει μπροστὰ—καί πῆγε ὁ ἀρχηγὸς τοὺς ὁ Ἄρ. Κέντρος στὸ Μέζα καί τοῦ ἔδωσε τὸ γράμμα τοῦ Σπυρο-Μήλιου. Ὁ Μέζας τοῦ εἶπε «εὐχαριστῶ, δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ ἄλλους» καί τὴν ἴδια μέρα τοὺς ἔστειλε πίσω στὸ Πικέρνι μὲ τὴ «Λεφκάδα» τοῦ Γιαννουλάτου, ὅταν περισσεύαμενος.

Νὰ λοιπὸν βοήθειες πού ἔλαβε καί περισσεῖες μὰ-

λιστα. Κ' έτσι τὰ δεξιὰ πλευρὰ τοῦ Μέξα τὰ ἀσφάλιζε γερὰ ὁ Πιστριόσας ποταμὸς ποὺ εἶχε κατεβάσει καὶ εἶτανε ἄβατος καὶ πέρα ἀπὸ τὸ ποτάμι στὰ ὑψώματα εἶτανε οἱ Φοινικιώτες καὶ κρατούσανε τὸ ἄκρο δεξιὸ τοῦ ἴου Λόχου ποὺ προπορευότανε. Ἀριστερά, εἶτανε οἱ Κατωχωρίτες τῆς Χειμάρρας. Γι' αὐτὸ δὲ καὶ σὺν ὑποχώρησε ὁ στρατός, οὔτε τὰ πλευρὰ τοῦ πήρανε, οὔτε κὰν τὸν κυνήγησαν. Ἀφοῦ ὑποχώρησε ὁ κ. Μέξας σκόρπισαν στὰ τριγυρινὰ χωριὰ οἱ Τουρκαρβάνιτες καὶ καίγανε ἔτι βρισκάνε καὶ δὲν ἄφησαν ἀκαιοτο χωριὸ οὔτε πέτρα ὄρθια. Ὁ ταχτικὸς Τούρκικος στρατός, τὸ διάστημα ἀπὸ τὸ γεφύρι τοῦ Πιστριόσα ὡς τοὺς Ἁγίους Σαράντα, ποὺ εἶναι 2 ὥρες, τὸ ἔκανε γιὰ 3—4 μέρες! Ποτὲ δὲ φανταζόντουσαν ὅτι θὰ ἄφινε ὁ στρατός μας ἐκεῖνα τὰ φοβερὰ ὑψώματα ἔτσι καὶ νὰ φύγει.

Λέει ἀκόμα ὁ κ. Μέξας ὅτι ὁ Σπυρο-Μήλιος «ἔδωκε τόσον κακὰς πληροφορίας, ὥστε ἡ καταστροφή θὰ ἦτο μεγάλη ἐὰν δὲν ἐλαμβάνοντο μεγάλα μέτρα προνοίας.....» ἂν δὲν πέταγε δηλαδὴ αὐτὸς τὸ στρατὸ σὺν κουδάρι στὴν Κέρκυρα τὴ νύχτα.

Τί πληροφορίες ἤθελε; Κάθε μέρα παγαινοερχόντουσαν πεζοὶ ἀπὸ τὰ χωριὰ μὲ γράμματα κ' ἔλεγαν ἔτι γινότανε.

Νὰ καὶ χεροπιαστὰ πράματα.

Οἱ Τούρκοι τοῦ Δέλβινο καὶ τῶν γύρω χωριῶν, σὰ βγήκε ὁ στρατός, τὰ χρειάστηκαν καὶ ἀποφάσισαν νὰ παραδοθοῦνε.

Καὶ ἐπειδὴ ξέρανε, ὅτι ὁ στρατός μας χωρὶς ἄλλο θὰ καταλάβαινε τὸ Δέλβινο γιὰ τὸν Τούρκο εἶτανε λίγοι καὶ θὰ τράβαγε γιὰ τὴ Μουζίνα, γράφανε στοὺς Ἑλληνας τῶν χωριῶν καὶ τοὺς ζήτηγαν μπέσα «ὡς κἀνουν ἔτι θέλουνε οἱ ταχτικοὶ στρατοὶ ἀναμεταξύ τους, ἐμεῖς τὰ χωριὰ ν' ἄχουμε ἀδερφοσύνη». Αὐτὰ τὰ μάθαινε ὁ Μέξας καὶ ἔπρεπε μόλις βγήκε νὰ προχωρήσει. Τί περίμενε;

Τὴν προπαραμονὴ τῆς προχώρησης, ὁ Ὁμὲρ ἐφέντης ἀπὸ τὸ Δέλβινο, ἔγραψε στὸ Γιώργη Παπαγκίκα στὴ Νίβιτσα γράμμα μπιστεμένο καὶ τοῦ ἔλεγε, ὅτι φτάνουνε ἀπὸ τὰ Γιάννενα 6 τούρκικα τάγματα μὲ 8 κανόνια. Τὸ γράμμα αὐτὸ τὴν ἴδια ἡμέρα τὸ ἔστειλαν οἱ Νιζιτσιώτες στὸ Μέξα στοὺς Ἁγίους Σαράντα μὲ ἓνα χωριανό τους, μαζί στείλανε καὶ τὸ Βασίλη τὸ Γκίκα ἀπὸ τὸν Ἁγιοβασίλη. Αὐτὸ δὲ τὸ μαρτυρεῖ ὅλη ἡ Νίβιτσα. Ὁ Μέξας ἔλαβε τὸ γράμμα καὶ γελώντας εἶπε: «Αὔριο θὰ δεῖτε τί θὰ πάθουνε οἱ ἀγάδες».

Ὁ κ. Μέξας δὲν πίστεψε τὸ γράμμα. Εἶχε κἀνει ἐπιτελεῖσθαι ἀπὸ ἐμπόρους κάτω στοὺς Ἁγίους Σαράντα κι αὐτοὶ τοῦ ἔλεγαν νὰ μὴν πιστέβει τὰ γράμματα αὐτά, γιὰ τὴν εἶναι πονηριὰς τῶν Τούρκων καὶ

ὅτι οὔτε Τούρκοι ἔρχονται οὔτε τίποτα καὶ ὅτι στὸ Δέλβινο εἶναι λίγοι ἀντάρτες Ἀρβανίτες καὶ λίγοι ζαπτιέδες.

Κ' ἔτσι καθότανε ὁ Μέξας χωρὶς νὰ τραβάει μπροστὰ κ' ἐζητοῦσε μὲ ἀποσταλμένους «γῆν καὶ ὕδωρ» μὲ τὴν ἰδέα, ὅτι μὲ τὸ πρῶτο μὲρς θὰ τὰ πάει ἔλα.

Γιατὶ ἂν πίστεβε τὸ γράμμα αὐτὸ δὲ θὰ πήγαινε μπλοῦκι ὅλο τὸ στρατό, ὅλες τὶς ὑπηρεσίες, πεζικό, πυροβολικό, πολυβόλα, καζάνια, ταμεῖα, ἀποσκευὲς ἀξιωματικῶν, κτλ. νὰ τὰ σταματήσῃ ἔλα αὐτὰ μπροστὰ ἀπὸ τὸ γεφύρι τοῦ Πιστριόσα σὲ ἀπλωτὸ μέρος, ἀκάλυπτο, ποὺ φαινότανε ὅλο ἀπὸ τὰ ὑψώματα τοῦ Δέλβινο (μάλιστα πολλοὶ ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες νὰ ἔχουνε πετάξῃ τοὺς γυλιούς τους καὶ νὰ κατοῦράνε γύρω στὰ βάρτα) καὶ στὴ μέση ὁλοῦντο αὐτοῦ τοῦ μπλοκιστοῦ νὰ στήσῃ τὰ τέσσερα κανόνια τοῦ Κρούπ καὶ νὰ ρήγνῃ σὰ νὰ πήγαινε σὲ κανένα πανηγύρι τοῦ Δέλβινο. Γι' αὐτὸ καὶ σὺν ἀξάρνα ἄρχισε τὸ κανονίδι τῶν Τούρκων ἀπὸ τὸ Μπαματάτι, κατατάσκεισε τὰ συγκεντρωμένα τμήματα καὶ τὰ σκόρπισε γιὰ λίγα λεπτά σὺν κοπάδια καὶ μείνανε τόσοι στὸν τόπο καὶ τόσοι τραυματίες ζωντανοὶ ποὺ σφαχτήκανε. Καὶ ἔφυγε νύχτα γιὰ τὴν Κέρκυρα, ἀφήνοντας στὴν τύχη τους τὰ χωριὰ καὶ τὰ γυναικόπαιδα.

Τόσος μάλιστα εἶτανε ὁ πανικός του, ποὺ ἔπεισε τοὺς ἀρμόδιους καὶ στάλθηκαν βαπόρια στὰ Σπήλια τῆς Χειμάρρας μὲ ἐντολὴ στὸ Σπυρο-Μήλιο ὅτι «ἀφοῦ ὁ Μέξας ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ Τούρκικος στρατός κατεβαίνει, νὰ στείλῃ τὰ γυναῖκα κόπαιδα στὴν Κέρκυρα».

Ὁ Σπυρο-Μήλιος δὲν τὰ ἔστειλε καὶ δὲν πάθανε καὶ τίποτα.

Στοὺς Ἁγίους Σαράντα, ὅστερα ἀπὸ μέρες κατέβηκαν οἱ Τούρκοι ἀφοῦ δὲ βρήκανε ἀντίσταση.

Γ.

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τόμος Δεύτερος (400—450 σελίδες)

Συντροφιή φρ. 10, προπληρωτέα.

Διεύθυνση: «Grammata» B. R. 1146, Alexandri (Egypsee)

ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

I

Έπαψε ή κλαγγή και ο κρότος των αρμάτων
και μιὰ σιωπή θανάτου απλώθη πέρα...

Της ματωμένες σάρκες των πτωμάτων
τά ὄρνια ξεσκοῦν και τὸ νεκρὸν ἀγέρα

Κάπου ξυπνοὺν με τ' ἄγρια βογγητά των.
Συναίματη ἀγγελολομαχί και ή μέρα
καί γέρνει ὁ βασιλιάς των ἀθανάτων,
σκορπίζοντας μιὰ φλόγινη φοβέρα.

Κάποια βουβή κατάρα και βλαστήμια
στέρνουνε τὰ κουφάρια γύρω ἀντάμια,
και περιμένουν πάνω ἀπ' τὰ συντρίμμια

Τή γλαϊκά ὅτα νυχτώσει, σὺν καμπάνας
νεκρώσιμης νὰ χύσει ἀχό, τὸ κλάμα
τῆς ὀρφανῆς, τὸ μοιρολόι τῆς μάννας!

II

Κορμιά νεκρῶν ἀλόγων τὴν πεδιάδα
στρώνουν (κλίνη ποῦ ὁ Χάροντας ὀργιάζει).
Πορφύρα τῆς γῆς τὴν πρασινάδα,
ποῦ ὀργή θανάτων ὕφανε, σκεπιάζει.

Και γύρω με τοῦ αἵματου τὴν ἰκμάδα
κάθε βάτο τῆ δίψα του ἤσυχάζει.
Στῶν κελνῶν ποῦ σαλεύουν τὴ θαμπαίδα
νεκρώσιμια κάθε ὄραμα γιορτάζει.

Ξάφνου κραυγή χαρᾶς φέρνει ὁ ἀγέρας...
τ' ἄτια ξυπνοῦν, ταυτιά τους γιὰ νὰ στήσουν,
και οἱ ἄντρες τὸ ἴδιο, σὺν παρουσίας δευτέρας

Σάλπιγγα νὰ σημαίνει τὸ «ἐγερθεῖτε».
Και πέφτουν πάλι ἀγάλια σὰ γροικῆσουν:
— Νικήσαμε τὸν ὕπνο σας χαρεῖτε!

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

«ΚΡΟΝΙΟΝ» ΚΟΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΟΛΕΙΟ

(Ὅδὸς Σταδίου, κάτω ἀπὸ τὸ Ἀρσάκειο)

Τὰ φηγνότερα και διαλεχτότερα ἀρώματα. Κολώνια
λουίζας και λεμονιοῦ, εἰδική γιὰ ἐντριβές και λουτρά.
Ἰδιαίτερο τμήμα γιὰ τίς κυρίες. Εὐρύσιμα καθημερῶ 5 δρ
τὸ μήνα

ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟ ΒΟΛΙ

(Δημοσιεύθηκε στὴν «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», 3 τοῦ Δεκεμβροῦ)

Μιά βλαχοπού α γιόμορφη τσέλιγκα δυχατέρα
Σαλάγαε τὰ πρόβατα και τὰ πετροβολοῦσε.
Ἀράθυμος ὁ σάλαγος κ' οἱ πέτρες βαριολῦτρες
Κυλοῖν στὰ πευκορούμανα και δὲ βαριαντηχάνε.
Γέρνουνε σφυτοκέφαλα τὰ ἔρμα και τραβᾶνε
Τραβᾶν και πᾶν τὰ πρόβατα—λές, σὶ σφαγῆ σπρωγμένα
Και μῆδε κύπρα ἔχουνε, βαριόλαλα τροκάνια,
Μῆδε γλυκὸς ἀντίλαλος γρικιέτ' ἀπ' τὰ κουδοῦνιο.
Φλογέρα στέφρα ἀπόμνε ριγμένη στὸ ταγάρι.
Τῆς κορασιάς τὰ κόκκινα, τριανταφυλλένια χεῖλια
Δὲν τῆς φουᾶνε τὴ ζωή, δὲν τῆς χαρίζουν λάλο,
Λάλο γλυκοτραγοῦδιστο, χαρούμενο και πλάιο.
Φεγγάρι εἶταν τὸ πρόσωπο, φεγγάρι δίχως λάμψη,
Φεγγάρι φταμερίτικο συγνεφοσκεπασμένο.
Και τὸ κορμί τῆς ἔγερνε—ἐλατος βαῖσμένο:
Ὅπου φυλάει τὴ μαύρη γῆς και σέρνεται στὸ χῶμα.
Μὲς τὴν καρδιά τῆς μόνιαζε δρολάπι μανιασμένο.
Δρολάπι ποῦ σφιχτόδενη τῆς κορασιάς τὴ ζήση,
Κ' ἡ κοπελιά ἐσέρνονταν κ' ἡ κορασιά τραβοῦσε
Και μοναχὴ κουβέντιαζε, μονάχη μοιρολόα.
— Τ' εἶν' τὸ κακὸ ὀπούπαθα, τ' εἶν' τὸ κακὸ ποῦ μ'εἶρε,
Σκοτώθη μου ὁ μπιστικὸς, στὸν πόλεμο σκοτώθη,
Πέρα στὸ Σιδερόκαστρο κεῖ στὴ μεγάλη βίγλα.
Βόλι πικρὸ τὸν εἴρηκε, Βουργάρου μαῖτρο βόλι
Και τὸνε σοροβάλιασε σὺν τσεκουριά τὸν πεῦκο,
Κι ὁ πεῦκος τώρα σέπεται και τὰ κλαριά του πέφτουν.
Γιορτάσι ἔχ' ἡ μαύρη γῆς, ἡ γῆς τρανοχορεύει
Και λάγνα κλεῖ στὸν κόρφο τῆς τὸ τροφαντὸ κορμί του.
Σέρνουμε τὴν τώρα σερπετὸ σ' ἔν' ἔρμα βουρκοτόπι
Κι ἀκαρτεράω τὸν μπιστικὸ και ἀκαρτεράω τὸ Νάσο,
Νὰ χρυσολάμψει ὁ αἰγερινὸς, νὰ τρεμοσβύσ' ἡ πούλια,
Τὸν ἦλιο ν' ἀγναντέψω ἐγὼ και ἄς σβύσει τὸ φεγγάρι.
Ἄλλοιά μου! ὁ γῆλιος χάθηκε και αἰγερινὸς δὲ λάμπει,
Ὁ πεῦκος ἐσωρμίστηκε. Καταραμένο βόλι!

ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΜΟΥΣΙΚΗ»

Μυστακίδου, Εὐδοταδιάδου και Μακρῆ

13-15 Στὰ Ἀρσάκειου 13-15 Ἀθῆναι

Τελευταῖαι Ἐκδόσεις

Τὰ «Παναθήναια τοῦ 1918», 19 τραγουδάκια Δρ. 8,40
Ροδιῶν, 15 Σχολικὰ ἄσματα εἰς 2 τεύχη, τὸ τεῦχος > 1,50
I. Σακελλαρίδου. Πήραμε τὰ Γιάννενα. Ἀόφνες μυρτιές
στὸ δρόμο σου > 0,60
> > Μυριανθισμένη Χίος. Τὸ φλάμπουρο > 0,60
Ὁλόκληρη ἡ συλλογὴ τῆς κλασικῆς μουσικῆς, με μεγά-
λας ἐκπτώσεις διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ὁδαιῶν.
Μανδολίνα, κιθάρες, βιολιά κλπ. ἔργα με τὰ εξαρτήμα-
τά των.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΕΛΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ. Σύμφωνα με την αρχή που καθιερώσαμε από το πρώτο πρώτο φύλλο του «Νου. μᾶ» και που τη σεβαστήκαμε, πολλές φορές και με ζημιά του ύλική, δημοσιεύουμε το άρθρο του κ. Ν. Γιαννιού και το άρθρο του κ. Έ. Καραπαναγιώτη για τον «Έκπαιδ. Όμιλο», αφινοντάς τους την ευτύχη της γνώμης τους.

Η δική μας γνώμη είναι πώς ο «Όμιλος» άρχισε τώρα ίσια ίσια να μπαίνει σε κάπιο δρόμο, αδιάρροο αν τα μέσα που μεταχειρίζεται δεν είναι και τόσο δημοτικιστικά, όσο θάν τα λαχταρούσε κάθε άγνος κι αδιάλλατος δημοτικιστής, κι αν το περπάτημά του γίνεται σιγανά και «περισκεμμένα», με το συμπάθειο, τόσο μάλιστα περισκεμμένα, που πολλές φορές να παραγνωρίζεται κι ο τελικός σκοπός του.

Όπως το διατυπώνει ο συνεργάτης μας στο άρθράκι του **Μιά Όμιλία**, ο «Όμιλος» για την ώρα κατάφερε κάτι σημαντικό και συντέλεσε με τις ενέργειες και την εργασία του να γίνει το πρώτο βήμα προς την Έκπαιδευτική μας ξαναγέννηση.

Τὰ κατοπινά βήματα, **τ' άλλατα**, πές καλύτερα, ίσως νάναι έργα άλλου κύκλου πιο ριζοσπαστικού και λιγότερο φρόνιμου.

ΤΡΙΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ. Η φυλή μας ετοιμάζεται και για τρίτο πόλεμο, φοβερότερο ίσως από τους άλλους δύο.

Ένας ύπουργός μυαλωμένος και φιλελεύθερος, ο Ύπουργός της Παιδείας, σκέφτηκε πώς για να χαρούμε τάγαθά της νίκης, ανάγκη να ξαναγεννηθεί η ψυχή και το πνέμα μας, ανάγκη νάλλάξουμε έσωτερικό πετσί.

Και τοίμασε μιὰ σειρά νομοσκέδια ξεσκαλωτικά, αντισκολαστικά, φωτεινά μ' ένα λόγο, και τὰ ύπόβαλλε στη Βουλή.

Και τώρα μαθαίνουμε πώς τοιμάζονται οι Τοῦρκοι και οι Βούργαροι του σκολαστικισμού νάν τα χτυπήσουν και μέσα στη Βουλή και στις ρούγες.

Η ώρα ή καλή! Άς γίνει κι αυτός ο πόλεμος, μά νικήτρα θά βγει και πάλι η φυλή μας, γιατί φαίνεται σήμανε πιά η όνειρεμένη στιγμή, πόν το Έθνος θά γιορτάσει και την πνευματική του νίκη, τη σημαντικώτερη από τις άλλες δύο.

ΠΑΛΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

(ΑΠΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ)

Le voilà une, avec tes bijoux, toute en fleur
Mon âme, je te livre aux passants.

CHARLES GUÉRIN

.... Μπα! είπα, γιατί να μην ανοίξω το παράθυρο; Τώρα αισθάνομαι τον έαυτό μου τόσο καλά! Θ' αντικρύσω το έρημο σπίτι με τη γαλήνη των φρένιμων ανθρώπων... Ο άέρας της θάλασσας μ' έχει καθαρίσει την ψυχή απ' έλη την καταχνιά της λίπης που με βάρυνε τις περασμένες ήμέρες. Ω! ή καλή και ήσυχη θάλασσα με το Μαρτιάτικο ήλιο, λαμπρό και ζεστό σαν το καλοκαιριό!... Αίγο πέρα από το σπίτι της λαμπύριζε σαν τον καθαρώτατο καθρέφτη. Και το σπίτι της γελοῦσε κ' έκεινο μέσα στο φώς της ανοιξιότικης ήμέρας. Έλεγα θά την ιδώ τάχα; Και να που την είδα! Με μιὰ ποδοῦλα χιονάτη τώρα, με τ' άφθονα μαλλιά γύρω στο παιδικό κεφάλι. Άκουσα και τη φωνή της που την παρομοίαζα στους καλούς καιρούς με φωνή κορδαῶδου όταν πίσω από τὰ τζάμια μου έστελνε το θλιβερόν ήχο του τραγουδιού της. Κάλεσε δυνατά τ' αδερφάκι της που έπαιζε τρελλά με τους τρελούς συντρόφους του.

— Μίμη! Μίμη!

Γιατί κάλεσε τόσο δυνατά τ' αδερφάκι της;

Γύρισα να την ιδώ και το πρόσωπό της έδειξεν ένα είδος άπορίας και έκπληξης.

Αυτό μ' επλήγωσε πολύ. Έσκυφα το κεφάλι κ' ετοιμάστηκα να φύγω για τη θάλασσα πέρα, για το χωριό μου.

Άκουσα πάλι τη φωνή της και ή φωνή της μου πέρασε τώρα σα λόγχισμα την καρδιά μου.

— Μίμη! Μίμη! Ο Μίμης δεν άκουγε. Τὰ παιχνίδια τον είχαν άπορροφημένο.

Έστεκεν δρόρθη στο μπαλκόνι κ' έστήλωνε τὰ μάτια της επάνω μου. Η ματιά της ήταν όπως στον καλό καιρό...

Ηθελα να την κράξω και να της πώ λόγια τρελλά. Να της δείξω τη θάλασσα με τ' άπέραντο άπλωμά της, να της δείξω το καράκι μακρὸ στον όρίζοντα που ήταν έτοιμο για ταξίδι άλλαργινό, πολύ άλλαργινό... Άλλ' αυτό βέβαια θά ήταν μιὰ τρέλλα. Και δέν το έκαμα. Τράβηξα προς την άκρογιαλιά κ' έκει με σταυρωμένα χέρια άκουγα τον παιχιδιάρικο ήχο που έκαμαν τὰ κυματάκια. Αντίκρυ μου ή θάλασσα χάνονταν σ' άτέλειωτο μήκος. Είταν ο δρόμος που έφερνε σ' άλλες χώρες,

αγνώριστες κ' ευτυχισμένες... Στ' αὐτιά μου ὁ ἀγέρας μούφερνε κάτι σὰν παράπονα περασμένων καιρῶν, σὰ χαιρετισμὸς κάποιων πεθαμένων, πού δὲ γνώρισα ποτὲ καὶ πού ὡς τόσο μὲ καλοῦσαν στοργικὰ καὶ παρήγορα...

Γύρισα στὸ χωριό, ἀνέβηκα στὸ σπίτι ἀργά, νύχτα. Ἡ καρδιά μου εἶταν γεμάτη ἀπὸ γλυκὸ μεθύσι. Τὸ μικρὸ ἐκεῖνο ταξίδι μού φάνηκε ἕνα ξαλάφρωμα. Ἡ ψυχὴ μου βαφτίστηκε στὸ εὐεργετικὸ λουτρὸ τῆς θαλασσίνης ἀρμης.

Τὸ δράμα τῆς ἀσπρης ποδοῦλας εἶταν μπροστά μου, ἡ φωνὴ τῆς ποῦ καλοῦσε τ' ἀδερφάκι τῆς, ἡχοῦσε στ' αὐτιά μου σὰ νὰ ἔκρουαν ἐκεῖ κοντὰ ἀρμονικὰ τέλια μαντολίνου ..

Εἶμουν ευτυχισμένος, πλημμυρισμένος ἀπὸ ἀόριστη καὶ βαθιὰ χαρὰ. Γύριζα στὰ σκοτεινὰ δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ μου καὶ στάθηκα στὸ κλεισμένο ἐκεῖνο παράθυρο... Θὰ τ' ἀνοιγα τώρα. Εἶχα τὸ θάρρος νὰ ξαναἰδῶ τὸ ἄλλο, τ' ἀντικρυνὸ σπιτιοῦ... Μέσα στὴν ἡσυχία τῆς δροσερῆς Μαρτιάτικης νύχτας ἡ φαντασία μου θὰ ξαναζοῦσε τὸ παιδρὸ εἰδύλλιο, πού πλέχτηκεν ἕνα χειμῶνα, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δυὸ παράθυρα.

Τ' ἀνοιξα. Τὸ φεγγάρι εἶταν κρυμμένο σὲ κάποιον πυκνὸ σύννεφο καὶ τὸ φῶς ἔπεφτε θαμπό, σκοτεινὸ. Μπροστά μου, στὰ χέρια μου μπροστά ἡ γέρικη μουριά. Ἐπιασα τοὺς κλώνους τῆς. Εἶταν γεμάτοι φύλλα τώρα, τὰ πρῶτα τῆς ἀνοιξῆς. Τὰ χἀιδεψα κ' εἶταν μαλακὰ σὰ βελούδο καὶ μικρὰ, μικρὰ, ἀλλὰ ἕνα πληθὸς ἀμέτρητο. Μέσ' στὸ σκοτάδι ἐκινούντο σὰν τρανὰ μαῦρα στίγματα, μὰ τί πρασιναδά, ἔλεγα, θὰ ἔχουν στὸ φῶς τῆς ἡμέρας !... Θυμήθηκα τίς ἀγριες μέρες τοῦ χειμῶνα πού ὁ ἀγέρας τὴν τάραζε σύγχορη καὶ τὰ κλωνάρια τῆς δέρνονται καὶ χτυπιότανε μεταξύ τους σὰν ξερὰ γεροντικά χέρια. Κάποτε μιὰ καταχνιὰ τὴν εἶχε κουκουλώσει κ' ἕνα φιλὸ χιόνι ἔπεφτε ἀπάνω τῆς. Ὅλίγες χιονόψυχες εἶχαν καθήσει ἀπαλὰ στοὺς κλώνους τῆς σὰ μικρὲς πεταλουδίτσες πού χἀθηκαν σὲ λίγο. Ἐκείνη στ' ἀντικρυνὸ παράθυρο εἶταν ὅλη χαρὰ. Τὰ γέλια τῆς γιόμιζαν τὸ διάστημα μ' ἀπριλιάτικα τριαντάφυλλα.

Μοῦ φαίνονταν τότε σὰν τὸ σκλαβωμένο γαρδέλι στὸ κλουβὶ πού δίψαγε τὸν ἥλιο καὶ τὸ τραγοῦδι.

Ἐκοψα ὀλίγα φύλλα καὶ τὰ κράτησα τρυφερὰ στὰ χέρια μου.

Γύρισα τὰ μάτια μου πρὸς τὸ παράθυρο. Θεέ μου ! Ἡ ἴδια λάμπα στὸ τραπέζι ἔρριχνε τὸ γλυκὸ

φῶς ὀλόγυρα. Τὸ δωμάτιο ἀπὸ τίς τρυπητὲς κουρτίνες δείχνονταν ἔρημο ἀπὸ ἀνθρώπινη ψυχὴ. Ἐνας παγερὸς θάνατος εἶταν σκορπισμένος ἐκεῖ μέσα. Κάποιος ἴσκιος φάνηκε σὲ λίγο.... Χάθηκε.... Ἐνα κεφάλι γεροντικὸ ξεπρόβαλε κ' ἔσκυφεν ἐπάνω στὸ τραπέζι. Στέκονταν ἐκεῖ ἀκίνητο καὶ σκυφτό... Ὅχι, δὲν ἤθελα νὰ τὸ βλέπω τὸ παράξενο ἐκεῖνο κεφάλι. Ἐσάρκαζε πρὸς τὴ χαρὰ μου, πρὸς τὴ ζωὴ μου. Αὐτὸ εἶταν μιὰ δοκιμασία... Θέλησα νὰ τὴ δαμάσω !

Τὸ παιδικὸ γέλιο τῆς ξενιτεμένης μου ἔστειλε ἀπὸ μακρὰ χαρὰς μηνήματα. Ἦχουσαν ἡ φωνὴ τῆς στ' αὐτιά μου. Τὸ εἶναι μου εἶταν ὅλο πλημμυρισμένο ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς, ἀπὸ τὴ θύμησή τῆς. Ἀνὲν ἔφτανε τοῦτο γιὰ τὴν ευτυχία μου ;

Ἐλαφρὸς ἀνεμὸς κινούσε τὰ φύλλα τῆς μουριάς. Κάτω στὸν κῆπο ψιθύριζαν τὰ φουντωμένα κλωνάρια τῶν τριανταφυλλιών. Γύρω, γύρω θ' ἀνθοῦσαν οἱ βιολέτες, ἔπως τότε.... Οἱ σεμνὲς ροστίνες παράμερα σὲ κάποιον ἀκρη τοῦ κῆπου θὰ ἔγυραν τώρα σ' ὠραῖο θάνατο.... Τίποτε δὲν ξεχώριζε καθαρό. Γιατὶ τὸ φεγγάρι ἔμενε πάντα σκλαβωμένο στὸ σκοτεινὸ νέφος. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ καρδιά μου χτύπησε δυνατὰ. Στὸ μπαλκόνι κάτι ἐκινήθη σὰν δράμα λευκὸ. Τὸ ὁμορφο ξεγέλασμα τῶν ματιῶν ! Δὲν εἶταν τίποτε ἀληθινὰ, μὰ ἡ καρδιά μου χτύπησε πολὺ δυνατὰ.

Ἐξαφνα ἔφριξα... Ἡ ψυχὴ μου στάθηκε σὲ τραμαγμένη προσευκὴ !

Ἐλευθερωμένο ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ νέφος τὸ φεγγάρι χύθηκε μὲ μιὰς σὰν ἀνέλπιστο θάμπωμα μέσα στὴ νύχτα. Ἐδινε τὴν ἀλλόκοτη ἐντύπωση πὸς ἐμαστίγωνε σκληρὰ καὶ κυριαρχικὰ μὲ τὴ λευκὴ ὁμότητα τὴν κοιμισμένη πλάση, ἀπὸ τοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν ὡς τὰ πιὸ μακρυσμένα βουνὰ πέρα. Ἡ λάμψη του εἶχε τὴν παγερότητα τοῦ νεκροῦ. Εἶταν βαρεῖα καὶ τυραννικὴ... Σὰ νὰ εἶχε περάσει ὁ ἴδιος ὁ θάνατος κι ἄγγιξε τὰ πάντα μὲ τὸ δάχτυλό του κ' ἐτίναξε στὸν παλμὸ τῆς Ζωῆς τὸ ἀπέραντο σάβανό του.

Τὰ φύλλα τῆς μουριάς λαμποκοποῦσαν σ' ἕνα ριγηλὸ ἀνατρίχιασμα. Ὁ ἴσκιος τοὺς ἔπεφτε στὸ πάτωμα κάτω σὲ μύριους δαντελωτοὺς κυματισμοὺς, πού ἔτρεμαν σὰν παράξενες ζωντανὲς ὑπάρξεις. Στὸ ἀντικρυνὸ παραθύρι τὸ φῶς μόλις θαμπόφεγγε τώρα χλωμὸ καὶ σβυσμένο, ἐνῶ τὰ τζάμια γυάλιζαν σὰ μεγάλα χειμωνιάτικα κροῦσταλλα....

Ἡ χαρὰ μου χἀθηκε δειλιασμένη. Τὸ δάχτυλο τοῦ θανάτου πέρασε καὶ στὴ δικὴ μου τὴν καρδιά ἐκεῖνο τὸ βράδι.

Ἐβλεπα τίς ἀκίνητες κουρτίνες τοῦ παραθυριοῦ

κ' ἔλεγα ποτὲ δὲ θὰ ξανκιδῶ τ' ἀχνὸ πρόσωπο ποὺ χλωμίαινε περισσότερο σὰν πρόβαινε καὶ φωτολούζονταν στὴ φεγγαρίσια λάμψη.

Ἡ λευκὴ ὄπτασία ποὺ πέρασε κάποιες φεγγαροσόλιστες νύχτες ἔτσι σὰν ὄνειρο πρωτογέννητο, χάνονταν στὴν καταχνιὰ τῶν περασμένων κ' οἱ ἀσημένιες ἀκρογιαλιές ποὺ ἀστραφταν στὸ Μαρτιάτικο ἥλιο σβίνουνταν πίσω ἀπὸ τὸν δρίζοντα, πίσω ἀπὸ ἀφρισμένα ἀπλησίαστα κύματα...

Τὸ ἄσπρο χεράκι μοῦ ἔστειλε χαιρετισμοὺς αἰώνιου χωρισμοῦ κι ἀλλοίμονο! τὰ λεμονάνθια ποὺ τὰ ὄνειρεύτηκα μαδοῦσαν μὲ πικρότατο παράπονο...

"Ὅλα εἶχαν τὸ λευκὸ θάνατό τους, παντοτεινὸ καὶ τελειωτικὸ... Ἐὰ κρῖνα τοῦ φεγγαριοῦ κ' ἡ θάλασσα τῶν γιασεμιῶν του ἔπεφταν, ἔπεφταν πάντα καὶ πλημμύριζαν τὴν πλάση κ' εἶταν τὰ νεκρικὰ λουλούδια σ' ἓνα τάφο ποὺ δὲν εἶχε κανένα τέλος πλιά...

Ἡ καρδιά μου δὲν ἔκαμε καμμιά προσπάθεια... Ἀφέθηκε στὸ κύμα ποὺ τὴν ἐφοῦσκωνε σιωπηλὰ κι ἀπελπισμένα... "Ὅλος ὁ οὐρανὸς ἔγερνε ἐπάνω μου μὲ μιὰ μεγάλη ματωμένη καρδιά κ' ἐκείνος.

II. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ

©, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ ἀγαπητὸς φίλος καὶ συνεργάτης μας Ε. Εὐστρατιάδης καὶ ἡ χρυσαί κόρη Κλεοπάτρα Πετρόφ στεφανώθηκαν στίς 30 τοῦ Νοέβρη, ἀκριβῶς τὴν ἴδια μέρα ποὺ βγαίνει ὁ «Νουμάς» μὲ τὴ «Λίμνη» τοῦ Λαμαρινίου, τὴ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Εὐστρατιάδη κι ἀφιερωμένη «Στὴν καλλιτέχνηδα τῆς ἀπαγγελίας Κλεοπάτρα Πετρόφ». Κ' ἔτσι οἱ ἐπίσημοι ἀρραβῶνες τους γενήκανε στὸ «Νουμά» καὶ κουμπάρους τους ὁ Λαμαρτινός.

— Ἰδρῦθηκε ἡ «Ἐταιρία τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου» μὲ πρόεδρο τὸν κ. Γρ. Ξενοπούλο, ἀντιπρόεδρο τὸν κ. Μανόλη Καλομοίρη, Γραμματέα τὸ βουλευτὴ κ. Δῆμο Βρατσάνο, ταμίας τὸν κ. Τίμο Μωραϊτίνη κ' ἐφόρους τὴν κ. Αὔρα Θεοδωροπούλου, τὴ δεσποινίδα Εὐγενία Ζωγράφου καὶ τοὺς κ. κ. Θεοδ. Συναδινό, Δ. Ταγκόπουλο, Σπυρ. Ποταμιάνο καὶ Γ. Ἀσπρέα. Στὴν ἔταιρία αὕτη ἔχουνε συγκεντρωθεῖ ἕλ' οἱ λόγιοι καὶ οἱ καλλιτέχνες.

— Γιὰ ὅσα βιβλία σταλθήκανε τώρα τελευταία στὰ γραφεῖα μας, καθὼς καὶ γιὰ τὰ καινούρια φυλλάδια τῶν περιοδικῶν «Παναθήναια», «Γράμματα», «Χαραγγή», «Νέα Ζωή», θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

— Αὐτὲς τίς μέρες, μὲ τὴ φασαρία τοῦ Ὁδείου: κληροδότημα Ἀβέρωφ, ρεκλάμες γιὰ τὴ συναυλία κλπ. κάποιος

παράξενος γνωμοδότησε: «Διὸ Ὁδεῖά ἔχουμε στὴν Ἀθήνα. Τὸ Ὁδεῖο Λόντρερ καὶ τὸ Ὁδεῖο τῆς ρεκλάμας».

— Στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου — Κουκλάρα (ὁδὸς Σταδίου 42) πουλιοῦνται περασμένα φύλλα τοῦ «Νουμά». Στὸ ἴδιο βιβλιοπωλεῖο γράφονται συντρομητὲς καὶ πλερώνονται συντρομές, δίνοντας τοῦ κ. Βασιλείου ἀπόδειξη ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸν ἐκδότη τοῦ «Νουμά».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Ἐμ. I. Κιοθῆνιο. Ρουσία. Αυτοίμαστε ποὺ τὸ ὄρατο ποίημα «Στὴν πατρίδα μου Καστελλόριζο» εἶναι μεγάλο καὶ δὲ μᾶ; περισσεύει τόπος γιὰ νὰν τὸ τυπώσουμε ἀλάκαιρο. Ἐδὼ τυπώνουμε τοὺς τελευταίους τοῦ στίχους:

— Κορίτσια μου πεντάμορφα, κορίτσια μου παρθένα, καὶ σεῖς γυναῖκες πιάστε τὰ χέρια στὸ χορὸ!
Καὶ τραγουδήστε γλυκὰ, Θεές μου, πονεμένα ποὺ τὴν Ἑλλάδα τὴν παλιὰ μπροστά μου νὰ θωρῶ!... Πέτε πολλὰ στὸ Αὐτρατὴ καὶ στὸν Πρωθυπουργὸ τοῦ καὶ πῶ πολλὰ γιὰ τοὺς νεκροὺς ποὺ ἐπέσαν δοξασμένοι. Γιὰ τὸν ἀνίκητο πολλὰ νὰ πεῖτε τὸν στρατὸ τοῦ, γιὰ τὴν ἀρμάδα ἕστερα τὴ μυριοτιμημένη. Μὰ ὅσα κι ἂν πεῖτε ἀδέρφια μου κι ὅσα κι ἂν τραγουδεῖτε δὲν εἶναι τέλος, δὲν εἶναι παντοῦ ἐλευθερία...
Μὲς στὴ χαρὰ σας κάποτε καὶ κείνους θυμηθεῖτε, ποὺ σκλάβοι 'ναι πεντάρφανοι σὲ σίδερα βαρεῖα.

— κ. Θ. Κογγ. Newcastle. Λάβαμε τὴ συντρομὴ κ' εἰς χριστοῦμε.— κ. I. Ζ. Μόσκ. Λόντρα. Σύφωναί σὲ ὅσα γράξεις Ὁ κ. Στ. Στάγ. βρίσκειται στὴν Πόλη. Σὲ λίγες μέρες ἔρχεται στὴν Ἀθήνα

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

“ Μ Α Γ Ν Η ,

τὸ καινούριο μυθιστόρημα, πουλιέται στὰ γραφεῖα μας καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου καὶ Κουκλάρα (ὁδὸς Σταδίου 42). Αρ. 1,50. Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ 2 δρ. δίχως ταχυδρομικά.

Ἐντιμωροῦστος τοῦ «Νουμά» στὴ Λαζονίκη

ὁ κ. Π. Θ. ΠΑΥΛΙΔΗΣ

C/O The American Tobacco Co